

अभिभावकीय अधिकारहरू

मेरील्याण्ड प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना

शिशु तथा बालबालिका प्रारम्भिक हस्तक्षेप

विद्यालयपूर्वको विशेष शिक्षा

एवं

विशेष शिक्षा

संसोधित जुलाई 2017

शिक्षा म्यारील्याण्ड राज्य विभाग
विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखा

अभिभावकीय अधिकारहरू

मेरील्याण्ड प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना

शिशु तथा बालबालिकाहरू, विद्यालयपूर्व, विशेष शिक्षा

जुलाई 2017

© 2016 Maryland State Department of Education

यो प्रकाशन मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग (MSDE) को विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखाद्वारा संयुक्त राज्य शिक्षा विभाग, IDEA खण्ड C अनुदान #H181A120124 र IDEA खण्ड B अनुदान #H027A012035A बाट प्राप्त भएको रकमले विकसित तथा उत्पादन भएर यसको प्रतिलिपि अधिकार 2013, मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग (MSDE) सँग सुरक्षित रहेको छ। पठाकहरूलाई यो कागजातको प्रतिलिपि बनाउने तथा यसको आदान-प्रदान गर्ने अनुमति दिइनुका साथै प्रोत्साहित गरिन्छ तर उनीहरूले अनिवार्य रूपले (MSDE) को विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखालाई यसको श्रेय व्यक्त गर्नुपर्छ। अन्य सबै अधिकारहरू सुरक्षित छन्। मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभागले रोजगारीलाई असर गर्ने वा कार्यक्रमहरू माथि पहुँच प्रदान गर्ने मुद्दाहरूमा जाति, रङ्ग, लिङ्ग, उमेर, राष्ट्रियता, धर्म, अपाङ्गता वा यौनिक झुकावको आधारमा भेदभाव गर्दैन। विभागीय नीति सम्बन्धी सोधपुछको लागि कृपया समता आश्वासन तथा अनुपालन शाखा, प्रशासन सम्बन्धी राज्यको सह सुपरिवेक्षकको कार्यालय, मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग, 200 वेष्ट बाल्टिमोर स्ट्रिट, 6th तला, बाल्टिमोर, MD 21201-2595, 410-767-0433, फ्याक्स 410-767-0431, www.MarylandPublicSchools.org मा सम्पर्क गर्नुहोस्। अमेरिकी अपाङ्गता ऐन (ADA) अनुसार अनुरोध गरेको खण्डमा यो कागजात वैकल्पिक स्वरूपमा पनि उपलब्ध हुन सक्छ। मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभागको विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखाको टेलिफोन (410) 767-1571 मा सम्पर्क गर्नुहोस् वा (410) 333-7770 मा फ्याक्स गर्नुहोस्।

Karen B. Salmon, Ph.D. (करेन बि. सालमोन, Ph.D)

विद्यालय राज्य निरीक्षक

Andrew R. Smarick (एन्ड्रु आर. स्मारिक)

अध्यक्ष,

राज्य शिक्षा बोर्ड

Carol A. Williamson, Ed.D.

शिक्षण र अध्ययनको लागि सहायक राज्य सुपरीटेन्डेन

Marcella E. Franczkowski, M.S. (मार्सेला इ. फ्रान्सज्वोकोस्वी, M.S.)

सहायक राज्य निरीक्षक

विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखा

Larry Hogan (ल्यारी होगन)

गभर्नर

मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग

विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखा

200 वेष्ट बाल्टिमोर स्ट्रिट, 9th तला

बाल्टिमोर, मेरील्याण्ड 21201

410-767-7770 (फोन)

410-333-1571 (फ्याक्स)

<http://www.marylandpublicschools.org>

विषय-सूची

प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना.....	1
मातृ भाषा.....	1
विद्युतीय पत्र.....	2
अग्रिम लिखित सूचना.....	2
सूचना:.....	2
लिखित सूचनाको विषय-वस्तु:.....	2
सहमति.....	3
अभिभावकको सहमति:.....	3
IFSP बाट प्राप्त हुने सेवाहरूको लागि अभिभावकको सहमति:.....	3
IFSP बाट प्राप्त हुने सेवा अस्वीकार गर्ने अभिभावकको अधिकार:.....	4
प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको लागि अभिभावकीय सहमति:.....	4
सेवाहरूको लागि अभिभावकीय सहमति:.....	4
सेवाको लागि दिइएको अभिभावकीय सहमतिको फिर्ता:.....	5
IFSP बालबालिकाको लागि मात्र पूनर्मूल्याङ्कनका लागि अभिभावकीय सहमति:.....	5
IEP बालबालिका र युवाको लागि मात्र पूनर्मूल्याङ्कनको लागि अभिभावकीय सहमति.....	5
अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्न गरिएको उचित प्रयत्नको अभिलेख:.....	6
अन्य सहमति आवश्यकताहरू:.....	6
प्रतिनिधि अभिभावकहरू.....	7
पुप्रतिनिधि अभिभावकहरूको मापदण्डहरू:.....	7
राज्यका संरक्षित बच्चाहरूको प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको विशेष नियमहरू:.....	7
स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन.....	8
परिभाषाहरू:.....	8
सार्वजनिक संस्था मापदण्ड:.....	8
सार्वजनिक खर्चमा हुने मूल्याङ्कनको अभिभावक अधिकार:.....	8
अभिभावकले शुरु गरेको मूल्याङ्कन:.....	8
प्रशासनिक कानून न्यायाधीश (ALJ) द्वारा गरिने मूल्याङ्कनको अनुरोध:.....	9
सूचनाको गोपनीयता.....	9
परिभाषाहरू:.....	9
सुरक्षाहरू:.....	9
सहमति:.....	10
पहुच अधिकारहरू:.....	10
पहुचको अभिलेख :.....	11
अभिभावकको अनुरोधमा अभिलेख संशोधन:.....	11
सूचना नष्ट गर्ने प्रक्रियाहरू:.....	12
बालबालिकाको अधिकारहरू:.....	12
अनुशासन सम्बन्धी सूचना:.....	12
अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अनुशासन.....	12

परिभाषाहरू:	12
विद्यालय कर्मचारीको अधिकार:	13
प्रकट निर्धारण:	13
स्थाननको परिवर्तन:	14
अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरण:	14
अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको पुनरावेदन:	14
अङ्गैसम्म योग्य भनेर निर्णय नभएको बच्चा:	15
कानून कार्यन्वयन तथा न्यायिक अधिकारीहरूमा गरिने सिफारिस र उनीहरूद्वारा कारवाही:	15
सार्वजनिक खर्चमा निजी विद्यालयमा गरिने बालबालिकाको अभिभावकीय एकतर्फी भर्ना:	16
भर्पाईको सीमा:	16
कानूनी रूपले वयस्क हुँदा अभिभावकीय अधिकारहरूको हस्तान्तरण:	17
असहमतिहरू समाधान गर्ने तरिका:	17
मध्यस्थता:	18
मध्यस्थतालाई प्रोत्साहित गर्ने बैठक:	19
राज्य उजुरी तथा उचित प्रक्रिया उजुरी बीचमा भिन्नता:	19
राज्य उजुरी:	19
राज्य उजुरी समाधान गर्ने तरिका:	20
उचित प्रक्रिया सुनवाईको अधिनमा रहेको राज्य उजुरी समाधान गर्ने तरिका:	20
उचित प्रक्रिया उजुरी:	21
उचित प्रक्रिया उजुरीको विषयवस्तु:	21
उचित प्रक्रिया उजुरी माथिको प्रतिक्रिया:	22
सूचनाको पर्याप्तता:	22
कार्यवाहीको दौरान बालकको स्थिति:	22
समाधान प्रक्रिया:	23
30 पात्रो दिन समाधान अवधिमा समायोजनहरू:	23
समाधान सम्झौता सहमति:	24
उचित प्रक्रिया सुनवाई:	24
प्रशासनिक कानून न्यायाधीश (ALJ):	24
उचित प्रक्रिया उजुरीको विषय:	24
सुनवाई अधिकारहरू:	24
सूचनाको अतिरिक्त खुलासा:	25
अभिभावकको अधिकारहरू:	25
सुनवाई निर्णय:	25
छुट्टै उचित प्रक्रिया उजुरी:	25
सुनवाईको समयसीमा र सुविधा:	25
तीब्र समयसीमा:	26
अन्तिम सुनवाई निर्णय:	26
पुनरावेदन:	26
वकीलहरूको शुल्क:	26
समावेश: IDEA विवाद समाधान प्रक्रिया तुलना चार्ट:	28

प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना

प्रक्रियागत सुरक्षा सूचनामा सजिलै बुझ्न सकिने तरिकाले अभिभावकको मातृभाषामा अनुवादित अभिभावकीय अधिकारहरूको पूरा वर्णन समावेश गरिएको छ । यो प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना व्यक्तिगत परिवार सेवा योजना (IFSP) को माध्यमबाट सेवा प्राप्त गरिरहेका बालबालिका तथा परिवारहरू र व्यक्तिगत शिक्षा कार्यक्रम (IEP) को माध्यमबाट सेवा प्राप्त गरिरहेका अपाङ्ग बालबालिका तथा युवाहरूमा लागू हुन्छ ।

यो कागजातमा समावेश गरिएको सुरक्षाहरू संघीय अपाङ्ग व्यक्ति शिक्षा ऐन (IDEA) को 20 U.S.C. §1400 *et seq* तथा मेरील्याण्ड नियमावली सहिता वा COMAR को निम्न अध्यायहरूद्वारा स्थापित गरिएका हुन: COMAR 13A.05.01, COMAR 13A.08.03, र COMAR 13A.13.01 । प्रत्येक सार्वजनिक संस्थाले IDEA यो योग्यता पूरा गर्ने प्रक्रियागत सुरक्षाहरू स्थापित, कायम र कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ । सार्वजनिक संस्था त्यो संस्था हो जसले बच्चालाई IFSP वा IEP सेवा प्रदान गर्छ ।

IFSP को माध्यमबाट सेवाहरू प्राप्त गर्ने बालबालिका तथा परिवारहरूको लागि अभिभावकहरूले अग्रिम लिखित सूचनाको साथसाथै प्रक्रियागत सुरक्षा सूचनाको एक प्रति पनि प्राप्त गर्नुपर्छ ।

IEP को माध्यमबाट सेवाहरू प्राप्त गर्ने बालबालिकाहरूको लागि अभिभावकहरूले प्रक्रियागत सुरक्षा कागजातको एक प्रति वर्षको एक पटक प्राप्त गर्नुपर्छ, तर अपवादको रूपमा सार्वजनिक संस्थाले देहाय बमोजिमका अवस्थामा यो कागजातको अर्को प्रतिलिपि उपलब्ध गराउनु पर्छ:

- मूल्याङ्कनको लागि प्रारम्भिक सिफारिस वा अभिभावकीय अनुरोध भएको बेलामा;
- कुनै एक शैक्षिक सत्रमा प्रथम लिखित राज्य उजुरी प्राप्त भएको बेलामा;
- कुनै एक शैक्षिक सत्रमा प्रथम उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त भएको बेलामा;
- अनुशासन सम्बन्धी कारवाही गरिने निर्णय लिंदा; र
- अभिभावकले अनुरोध गर्दा।

कुनै सार्वजनिक संस्थाको इन्टरनेट वेब साइट छ भने उक्त संस्थाले प्रक्रियागत सुरक्षा सूचनाको हालको प्रति उक्त वेब साइटमा राख्न सक्ने छ ।

प्रक्रियागत सुरक्षा सूचनामा सम्भव र व्यवहारिक भएसम्म सजिलै बुझ्न सकिने तरिकाले अभिभावकको मातृभाषामा अनुवादित अभिभावकीय अधिकारहरूको पूरा वर्णन समावेश गरिएको छ । अभिभावकको मातृ भाषा वा सञ्चारको अन्य माध्यम लिखित भाषा नभएको अवस्थामा, उक्त सार्वजनिक संस्थाले प्रक्रियागत सुरक्षा सूचनालाई मौखिक रूपमा वा अन्य माध्यमबाट अभिभावकको मातृभाषा वा सञ्चारको अन्य माध्यममा अनुवाद गर्ने कारवाही अगाडि बढाउने छ । उक्त सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले सूचनाको भाषानुवाद तथा अभिभावकहरूले प्रक्रियागत सुरक्षाको विषय-वस्तु बुझ्नेका छन् भनेर अभिलेख गर्ने खालको लिखित प्रमाण राख्नुपर्छ ।

मातृ भाषा

अभिभावकहरूसँग आफूले बुझ्ने भाषामा सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ ।

अंग्रेजी भाषामा सीमित देखल भएका व्यक्तिहरूका सन्दर्भमा मातृ भाषाले देहायका कुराहरू जनाउछ:

- उक्त व्यक्तिले सामान्यतया प्रयोग गर्ने भाषा, वा बच्चाको सन्दर्भमा, बच्चाको अभिभावकहरूले सामान्यतया प्रयोग गर्ने भाषा;
- (कुनै बच्चाको मूल्याङ्कन सहितको) बच्चासँगको सम्पूर्ण प्रत्यक्ष सम्पर्कमा निज बच्चाले घर वा अध्ययन गर्ने वातावरणमा सामान्यतया प्रयोग गर्ने भाषा ।

बहिरोपना वा अन्धता भएको व्यक्ति वा लिखित भाषा नभएको व्यक्तिको लागि उक्त व्यक्तिले सामान्यतया प्रयोग गर्ने (सांकेतिक भाषा, ब्रेल वा मौखिक सञ्चार जस्ता) कुराहरू नै सञ्चारको माध्यम हुन्छन् ।

अभिभावकहरूलाई उनीहरूका बच्चाको पूर्ण IEPs वा IEP लाई अभिभावकहरूको मातृभाषामा रूपान्तरण गर्नको लागि अनुरोध गरिन्छ। स्थानीय विद्यालय प्रणालीमा विद्यार्थी संख्याको एक प्रतिशत (1%) भन्दा बढी मातृभाषा बोल्ने अभिभावकहरूद्वारा मातृभाषा बोल्छन् भने, उचित विद्यालयका कर्मचारीले अभिभावकहरूलाई अनुरोध गरेको मिति पश्चात 30 दिन भित्र रूपान्तरण गरिएको कागजात उपलब्ध गराउनुपर्छ। यो एक प्रतिशत रूपान्तरण आवश्यकताको छलफल पनि यो कागजातको मध्यस्थता सेक्सनमा गरिएको हुन्छ।

विद्युतीय पत्र

विद्युतीय रूपले सूचना प्राप्त गर्ने विकल्प उपलब्ध भएको खण्डमा अभिभावकहरू विद्युतीय रूपले सूचनाहरू प्राप्त गर्न सक्ने छन् । सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूलाई ई-मेल मार्फत कागजातहरू प्राप्त गर्ने विकल्प प्रदान गरेको खण्डमा कुनै अभिभावकले देहाय बमोजिमका कुराहरू ई-मेल मार्फत प्राप्त गर्न सक्छन्:

- अग्रिम लिखित सूचना;
- प्रक्रियागत सुरक्षा सूचना; र
- उचित प्रक्रियाको लागि गरिने अनुरोध सम्बन्धी सूचनाहरू ।

अग्रिम लिखित सूचना

अभिभावकहरूसँग आफ्नो बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू वा विशेष शिक्षासँग सम्बन्धित सार्वजनिक संस्थाको कारवाहीहरूको बारेमा लिखित सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ ।

सूचना:

कुनै सार्वजनिक संस्थाले निम्न कुराहरू प्रस्ताव गर्दा, अस्वीकार गर्दा वा बदल्दा प्रत्येक पल्ट अभिभावकहरूलाई लिखित सूचना उपलब्ध गराउनु पर्छ:

- परिचय;
- मूल्याङ्कन;
- शैक्षिक कार्यक्रम;
- कुनै बच्चाको शैक्षिक स्थान (भर्ना)
- कुनै बच्चाको निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) को व्यवस्था; वा
- कुनै IFSP को माध्यमबाट बच्चा र बच्चाको परिवारलाई दिइने प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाको व्यवस्था, वा
- कुनै IEP को माध्यमबाट बच्चालाई दिइने विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको व्यवस्था ।

लिखित सूचना अभिभावकीय सहमति चाहिने कुनै कारवाहीसँग सम्बन्धित भएमा, सार्वजनिक संस्थाले त्यति नै बेला लिखित सूचना दिन सक्छ ।

लिखित सूचनाको विषय-वस्तु:

कुनै IFSP को माध्यमबाट सेवाहरू प्राप्त गरिरहेका बालबालिका र परिवारहरूको लागि दिइने लिखित सूचनाले अनिवार्य रूपले:

- प्रस्ताव गरिन लागिएको वा अस्वीकार गरिएको कारवाहीको वर्णन गर्नुपर्छ;
- कारवाही चलाउनु पर्ने कारणहरू वर्णन गर्नुपर्छ: र

- प्रक्रियागत सुरक्षा समावेश गर्नुपर्छ ।

कुनै IEP बाट सेवा प्राप्त गर्ने बालबालिकाहरूको लागि, उक्त लिखित सूचनाले अनिवार्य रूपले:

- उक्त सार्वजनिक संस्थाले गर्न प्रस्ताव गरेको वा अस्वीकार गरेको कारवाही(हरू) को वर्णन गर्नुपर्छ;
- किन उक्त सार्वजनिक संस्थाले कारवाही(हरू) गर्न प्रस्ताव वा अस्वीकार गरेको हो व्याख्या गर्नुपर्छ;
- कुनै कारवाही(हरू) प्रस्ताव गर्न वा अस्वीकार गर्न उक्त सार्वजनिक संस्थाले प्रयोग गरेका प्रत्येक मूल्याङ्कन प्रक्रिया, मापन, अभिलेख वा प्रतिवेदनको वर्णन गर्नुपर्छ;
- IDEA मा प्रक्रियागत सुरक्षा व्यवस्था अन्तर्गत अभिभावकहरू संरक्षित छन् भन्ने कुराको कथन समावेश गर्नुपर्छ;
- सार्वजनिक संस्थाले प्रस्ताव गर्दै गरेको वा अस्वीकार गर्दै गरेको कारवाही मूल्याङ्कनको लागि गरिने प्रारम्भिक सिफारिस होइन भने अभिभावकहरूलाई कसरी उनीहरू प्रक्रियागत सुरक्षाको विवरण प्राप्त गर्न सक्छन् भन्ने कुराको जानकारी दिनुपर्छ;
- IDEA बुझ्न सहयोगका लागि अभिभावकहरूले सम्पर्क गर्ने श्रोतहरू समावेश गर्नुपर्छ;
- बच्चाको व्यक्तिगत परिवार सेवा योजना (IFSP) टोली वा व्यक्तिगत शिक्षा कार्यक्रम (IEP) टोलीले विचार गरेका कुनै अन्य विकल्पहरू तथा ती विकल्पहरू अस्वीकृत हुने कारणहरू वर्णन गर्नुपर्छ; र
- सार्वजनिक संस्थाले किन कारवाही प्रस्ताव वा अस्वीकार गर्यो भन्ने बारेमा अन्य कारणहरूको विवरण उपलब्ध गराउनु पर्छ ।

सहमति

अभिभावकको सहमति:

कुनै सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले प्रारम्भिक हस्तक्षेप र विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्ने प्रयोजनका लागि कुनै बच्चालाई पहुँच गर्दा तथा प्रारम्भिक हस्तक्षेप र विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्नु अगाडि अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ । अभिभावकहरूसँग जुन सुकै समयमा पनि अनुमति फिर्ता लिने अधिकार हुन्छ । मूल्याङ्कनको लागि सहमतिका केही अपवादहरू छन्.

सहमति भन्नाले निम्न कुराहरू बुझिन्छ:

- अभिभावकहरूलाई निजहरूको मातृ भाषा वा सञ्चारको अन्य माध्यमबाट सहमति मागिएको क्रियाकलापसँग सान्दर्भिक हुने सबै सूचनाहरूको बारेमा पूर्ण रूपले जानकारी गराइएको छ;
- अभिभावकहरू सहमति मागिएको क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने कुरा बुझ्छन् र यो क्रियाकलाप गर्न लिखित रूपमा राजी छन् तथा उक्त सहमतिले उक्त क्रियाकलापको वर्णन गर्छ एवं प्रकाशित गरिने अभिलेखहरू (छन् भने) कसलाई प्रकाशित गरिने भन्ने कुरा सूचित गर्छ; र
- अभिभावकहरूको सहमति दिने काम ऐच्छिक हुन्छ र जुन सुकै बेला पनि फिर्ता लिन सकिन्छ भन्ने कुरा बुझ्छन्।

अभिभावकहरूले सहमति फिर्ता लिएको अवस्थामा यसले सार्वजनिक संस्थाले सहमति प्राप्त गर्ने र सहमति फिर्ता हुने समय बीच भएको कुनै कारवाहीलाई रद्द गर्दैन ।

अभिभावकले आफ्नो बच्चालाई प्रारम्भिक रूपमा विशेष शिक्षा वा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गरिसकिएपछि विशेष शिक्षा सेवा प्राप्त गर्ने सम्बन्धी आफ्नो सहमति लिखित रूपले फिर्ता लिएको अवस्थामा, उक्त सार्वजनिक संस्थाले सहमति फिर्ताको कारणले बच्चाले प्राप्त गरेको विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको कुनै सन्दर्भहरू हटाउन बच्चाको शैक्षिक अभिलेख संशोधन गर्न आवश्यक छैन ।

IFSP बाट प्राप्त हुने सेवाहरूको लागि अभिभावकको सहमति:

अभिभावकहरूले निम्न अवस्थामा अनिवार्य रूपले सूचित सहमति दिनुपर्छ:

- बच्चा तथा परिवारको सम्पूर्ण जाँच, मूल्याङ्कन तथा निर्धारणपूर्व

- प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा तथा अतिरिक्त मूल्याङ्कनहरूको व्यवस्था शुरु गर्नु पूर्व
- लिखित अनुमति नदिइएको अवस्थामा स्थानीय नेतृत्व संस्थाले निम्न कुराहरू सुनिश्चित गर्न उचित प्रयत्न गर्नेछः
 - अभिभावकहरू उपलब्ध हुने मूल्याङ्कन तथा निर्धारण वा सेवाहरूको प्रकृतिको बारेमा पूर्णतया जानकारी छन्; र
 - लिखित सहमति उपलब्ध नगराएसम्म बच्चा मूल्याङ्कन तथा निर्धारण वा सेवाहरू प्राप्त गर्न सक्षम हुने छैन भन्ने कुरा अभिभावकहरू बुझ्छन् ।

IFSP बाट प्राप्त हुने सेवा अस्वीकार गर्ने अभिभावकको अधिकारः

कुनै योग्य बच्चाको अभिभावक आफू, आफ्नो बच्चा वा परिवारका अन्य सदस्यहरूले प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा स्वीकार वा अस्वीकार के गर्ने भन्ने कुरा निर्धारण गर्न सक्नुका साथै शुरुमा यस्तो सेवालाई स्वीकार गरेको भए पनि अन्य प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरूलाई असर नगरिकन यसलाई अस्वीकार गर्न पनि सक्छन् । कुनै अभिभावकले तीन वा सो भन्दा बढी उमेरको कुनै बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरूलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरेमा शैक्षिक भागलाई अनिवार्य रूपले समावेश गरिनु पर्छ । शैक्षिक भाग नचाहने अभिभावकहरू प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरूको लागि योग्य हुँदैनन् ।

प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको लागि अभिभावकीय सहमतिः

कुनै सार्वजनिक संस्थाले कुनै बच्चा प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको लागि योग्य छ वा छैन भन्ने कुरा निर्धारण गर्न बच्चाको प्रारम्भिक मूल्याङ्कन गर्न पाउनु अगाडि, उक्त सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले:

- अभिभावकहरूलाई प्रस्तावित कारवाहीको अग्रिम लिखित सूचना उपलब्ध गराउनु पर्छ; र
- अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ ।

उक्त सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले कुनै बच्चा प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको आवश्यक पर्ने खालको अपाङ्गता भएको बच्चा हो वा होइन भन्ने कुराको निर्णय गर्न गरिने प्रारम्भिक मूल्याङ्कनका लागि सूचित सहमति प्राप्त गर्ने उचित प्रयत्नहरू गर्नुपर्छ ।

प्रारम्भिक मूल्याङ्कनका लागि अभिभावकले दिएको सहमतिले उक्त अभिभावकले सो सार्वजनिक संस्थालाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू आफ्नो बच्चालाई प्रदान गर्न शुरु गर्ने अनुमति पनि दिएको भन्ने अर्थ लाग्दैन ।

सेवाहरूको लागि अभिभावकीय सहमतिः

कुनै सार्वजनिक संस्थाले कुनै बच्चालाई प्रथम पटक प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्नुपूर्व अनिवार्य रूपले सूचित सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ । कुनै सार्वजनिक संस्थाले कुनै पनि हालतमा IFSP वा IEP टोलीले सिफारिस गरेको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू निम्न अवस्थामा बच्चालाई अभिभावकीय अनुमति बिना उपलब्ध गराउन सकिन्छ भन्ने विवरण भएको सहमति वा निर्णय प्राप्त गर्न मध्यस्थता वा उचित प्रक्रिया पद्धतिको प्रयोग गर्नु हुँदैनः

- अभिभावकहरूले आफ्नो बच्चालाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्राप्त गर्ने अनुमति दिन इन्कार गरेमा; वा
- अभिभावकहरूले प्रथम पटक विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको व्यवस्थाको लागि सहमति प्रदान गर्न गरिएको अनुरोधको उत्तर नदिएमा ।

अभिभावकहरूले आफ्नो बच्चालाई प्रथम पटक प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्राप्त गर्न सहमति दिन इन्कार गरेको अवस्थामा वा अभिभावकले सहमति प्रदान गरिदिन गरिएको अनुरोधको प्रतिक्रिया नदिएको अवस्थामा, उक्त सार्वजनिक संस्थाले:

- उनीहरूको बच्चालाई निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) उपलब्ध गराउने आवश्यकताको उल्लङ्घन गर्दैन; र
- उनीहरूको बच्चाको लागि व्यक्तिगत परिवार सेवा योजना (IFSP) बैठक वा व्यक्तिगत शिक्षा कार्यक्रम (IEP) बैठक गर्न वा कुनै IFSP/IEP को विकास गर्न बाध्य हुँदैन ।

सेवाको लागि दिइएको अभिभावकीय सहमतिको फिर्ता:

कुनै बच्चाको अभिभावकले उक्त सार्वजनिक संस्थाले विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको प्रारम्भिक व्यवस्था शुरु गरिसकेपछि जुन सुकै समयमा लिखित रूपमा प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको निरन्तर व्यवस्थाको सहमति फिर्ता लिएको खण्डमा, उक्त सार्वजनिक संस्था:

- सहमति फिर्ता लिइएको कारणले बच्चाले प्राप्त गरेको विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको कुनै सन्दर्भहरू हटाउन बच्चाको शैक्षिक अभिलेख संशोधन गर्न बाध्य हुँदैन;
- उक्त बच्चालाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू दिन रोक्न सक्नेछ, तर प्रारम्भिक हस्तक्षेप र विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको व्यवस्थालाई रोक्नु अगाडि त्यो संस्थाले अनिवार्य रूपले प्रारम्भिक हस्तक्षेप र विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू रोक्न अभिभावकले गरेको लिखित अनुरोधको बारेमा उक्त अभिभावकलाई अग्रिम लिखित सूचना उपलब्ध गराउनु पर्छ;
- सेवाहरू बच्चालाई उपलब्ध गराउन सकिन्छ भन्ने विवरण भएको सहमति वा निर्णय प्राप्त गर्न मध्यस्थता वा उचित प्रक्रिया पद्धतिहरूको प्रयोग गर्न सक्दैन;
- कुनै बच्चालाई अगाडि पनि विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्न असक्षम भएको कारणले उक्त बच्चालाई FAPE उपलब्ध गराउने आवश्यकताको उल्लङ्घन गरेको मानिदैन; र
- सो बच्चाको विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको थप व्यवस्थाको लागि IEP टोली बैठक गर्ने वा IEP को विकास गर्ने काम गरिरहन पर्दैन ।

सहमति फिर्ता लिनुले सार्वजनिक संस्थाले सहमति प्राप्त गर्नु र सो सहमति फिर्ता हुनुको बिचमा भएका कारवाहीहरूलाई रद्द गर्दैन ।

IFSP बालबालिकाको लागि मात्र पूनर्मूल्याङ्कनका लागि अभिभावकीय सहमति:

कुनै बच्चाको व्यक्तिगत मूल्याङ्कन तथा निर्धारण गर्नुपूर्व कुनै पनि सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले सूचित सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ । कुनै अभिभावकले सहमति नदिएको खण्डमा, नेतृत्व गर्ने संस्थाले अनिवार्य रूपले निम्न कुराहरूको सुनिश्चित गर्न उचित प्रयत्न गर्नुपर्छ:

- अभिभावक बच्चाको लागि उपलब्ध हुने मूल्याङ्कन तथा जाँचहरूको बारेमा पूर्ण रूपले जानकार छन्; र
- अभिभावकको सहमति नदिइकन बच्चा मूल्याङ्कन तथा निर्धारण प्राप्त गर्न सक्षम हुने छैनन् ।

अभिभावकहरूले नयाँ निर्धारणको लागि सहमति दिन इन्कार गरेको खण्डमा उक्त सार्वजनिक संस्था अभिभावकले सहमति दिन गरेको इन्कारलाई चुनौति दिन उचित प्रक्रिया पद्धतिहरूको प्रयोग गर्न पाउने छैनन् ।

IEP बाल बालिका तथा युवाको लागि मात्र पूनर्मूल्याङ्कनका लागि अभिभावकीय सहमति:

कुनै बच्चाको व्यक्तिगत मूल्याङ्कन तथा निर्धारण गर्नुपूर्व कुनै पनि सार्वजनिक संस्थाले देहायको कुराहरू देखाउन सकेको अवस्थामा बाहेक अनिवार्य रूपले सूचित सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ:

- उक्त संस्थाले पूनर्मूल्याङ्कनको लागि अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्न उचित कदम चालेको छ; र
- अभिभावकले प्रतिक्रिया दिएनन् ।

अभिभावकहरूले नयाँ मूल्याङ्कनको लागि सहमति दिन अस्वीकार गरेमा सार्वजनिक संस्था उचित प्रक्रिया पद्धतिको प्रयोग गरेर सहमति दिन अभिभावकले गरेको इन्कारलाई चुनौति दिन तिनीहरूको इन्कारलाई उल्टाउने प्रयत्न गर्ने सक्नेछ तर बाध्य हुने छैन । प्रारम्भिक मूल्याङ्कनमा जस्तै यस्तो अवस्थामा पनि सार्वजनिक संस्थाले नयाँ मूल्याङ्कनहरूको प्रक्रिया अगाडि बढाउन नचाहेको खण्डमा त्यसले IDEA अन्तर्गतका आफ्नो दायित्व उल्लङ्घन गरेको मानिने छैन ।

अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्न गरिएको उचित प्रयत्नको अभिलेखः

कुनै सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले प्रारम्भिक मूल्याङ्कन गर्न, प्रथम पटक प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा वा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्न, पूनर्मूल्याङ्कन गर्न र प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको लागि राज्यका संरक्षित बच्चाका अभिभावकहरूलाई पत्ता लगाउन अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्न गरिएको उचित प्रयत्नको अभिलेख राखेको हुनुपर्छ ।

उक्त अभिलेखमा अनिवार्य रूपले सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्न गरेका निम्न कुराहरू जस्ता प्रयत्नहरूको अभिलेख राख्नुपर्छ:

- गरिएका वा गर्ने प्रयत्न गरिएका टेलिफोन कलहरूको तथा ति कलहरूको परिणामको विस्तृत अभिलेख;
- अभिभावकलाई पठाइएको पत्र तथा प्राप्त भएको प्रतिक्रियाको प्रतिलिपिहरू; र
- अभिभावकको घर वा रोजगारीस्थलमा गरिएका भ्रमण तथा ती भ्रमणको परिणामको विस्तृत अभिलेख ।

अन्य सहमति आवश्यकताहरूः

कुनै सार्वजनिक संस्थालाई निम्न अवस्थामा अभिभावकीय सहमतिको आवश्यकता पर्दैनः

- तपाईंको बच्चाको मूल्याङ्कन वा पूनर्मूल्याङ्कनको भागको रूपमा उपलब्ध तथ्याङ्कहरूको पुनरावलोकन गर्नु अघि; वा
- सबै बालबालिकालाई लिइने कुनै परीक्षा वा अन्य मूल्याङ्कनका लागि अभिभावकबाट सहमति नचाहिने अवस्थामा तपाईंको बच्चालाई पनि सबै बालबालिकालाई लिइने परीक्षा वा अन्य मूल्याङ्कन गर्नु अगाडि ।

सार्वजनिक संस्थाले कुनै अभिभावक वा बच्चालाई अन्य सेवा, सुविधा वा क्रियाकलाप दिन इन्कार गर्ने प्रयोजनको लागि अभिभावकको सहमति दिने अस्वीकृतिलाई प्रयोग गर्न पाउने छैन ।

कुनै अभिभावकले आफ्नो बच्चालाई आफ्नै खर्चमा निजी विद्यालयमा भर्ना गरेको अवस्थामा, सार्वजनिक संस्थाले बच्चाको योग्यता निर्धारण गर्न मध्यस्थता वा उचित प्रक्रिया पद्धतिको प्रयोग गर्न पाउने छैन तथा निम्न अवस्थामा समतामूलक सेवाहरू प्राप्त गर्ने प्रयोजनका लागि उक्त बच्चालाई योग्य मान्न आवश्यक छैनः

- अभिभावकले आफ्नो बच्चाको प्रारम्भिक मूल्याङ्कन वा पूनर्मूल्याङ्कनका लागि सहमति प्रदान नगरेको अवस्थामा; वा
- अभिभावकको सहमति दिन निजलाई पठाइएको अनुरोधको उत्तर दिन असमर्थ भएमा ।

IDEA लाई अभिभावकीय सहमति (प्रारम्भिक मूल्याङ्कन, सेवाहरूको प्रारम्भिक प्रावधान र पूनर्मूल्याङ्कन) आवश्यक पर्ने कार्यको अतिरिक्तमा, टोलीले निम्नलिखित कुराहरू गर्न प्रस्तावहरू राख्छ भने IEP टोलीले अभिभावकको लिखित सहमति प्राप्त गर्नुपर्ने कुरा मेरील्याण्ड कानूनलाई आवश्यक पर्छः

- मरील्याण्ड हाई स्कूल डिप्लोमा तर्फ क्रेडिटहरू जारी वा प्रदान नगर्ने वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रममा बच्चालाई भर्ना गर्ने;
- राज्यको वैकल्पिक पाठ्यक्रमसँग सम्बन्धित वैकल्पिक शैक्षिक मूल्याङ्कनको लागि बच्चा पहिचान गर्ने;
- COMAR 13A.08.04.05 मा व्याख्या गरिए अनुसार बच्चाको व्यवहारलाई सम्बोधन गर्न IEP मा अवरोध वा एक्लोपनलाई समावेश गर्ने

माथि सूचीबद्ध गरिएका कुनै प्रस्तावित कार्यहरूको लागि आमाबुवाले लिखित सहमति प्रदान गर्नुभएन भने, IEP ले IEP टोली बैठकले उनीहरूलाई निम्नलिखित कुराहरू सूचित गरिसकेपछि पाँच (5) व्यवसायिक दिन भन्दा ढिला नगरीकन आमाबुवालाई उनीहरूको सहमति अधिकारहरूको लिखित सूचना पठाउनुपर्छः

- आमाबुवासँग प्रस्तावित कार्यमा सहमति जनाउने वा त्यसलाई अस्वीकार गर्ने देबै अधिकार हुन्छ; र

- IEP टोली बैठकको पन्ध्र (15) व्यवसायिक दिनभित्र आमाबुवाले लिखित सहमति वा लिखित अस्वीकार्य उपलब्ध गराउनुभएन भने, IEP टोलीले प्रस्तावित कार्य कार्यन्वयन गर्न सक्छ।

माथि सूचीबद्ध गरिएका कुनै पनि प्रस्तावित कार्यको सहमति आमाबुवाले अस्वीकार गर्नुभयो भने, IEP टोलीले समस्या समाधान गर्न IEP टोलीले Education Article §8-413 (उल्लेख गरिएको वा बाँकी प्रक्रिया) मा सूचीबद्ध गरिएको विवास समाधान विकल्पहरू प्रयोग गर्न सक्छ।

प्रतिनिधि अभिभावकहरू

स्थानीय नेतृत्व संस्थाले देहाय बमोजिमका अवस्थामा कुनै प्रतिनिधि अभिभावकलाई कुनै योग्य बच्चाको प्रतिनिधित्व गर्ने जिम्मा दिनेछ:

- अभिभावक पहिचान हुन नसक्ने अवस्थामा;
- सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रयत्नहरू पछि पनि उक्त बच्चाको अभिभावक पत्ता लगाउन नसकेको अवस्थामा; वा
- उक्त बच्चा मेरील्याण्ड राज्यको संरक्षित बच्चा भएको अवस्थामा

प्रतिनिधि अभिभावकहरूको मापदण्डहरू:

- उक्त बच्चाको हितसँग दृढ नभएको
- बच्चाको पर्याप्त प्रतिनिधित्वलाई सुनिश्चित गर्ने ज्ञान तथा सिपहरू भएको
- राज्यको वा बच्चालाई वा बच्चाको परिवारलाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा अन्य सेवाहरू प्रदान गर्ने कुरासँग आवद्ध भएको सेवा प्रदायकको कर्मचारी नभएको
- कुनै व्यक्तिलाई कुनै सार्वजनिक संस्थाले प्रतिनिधि अभिभावक हुनका लागि रकम दिइएको कारणले मात्र संस्थाको कर्मचारी नठानिएको व्यक्ति

स्थानीय नेतृत्व संस्था वा स्थानीय विद्यालय प्रणालीले राज्यको विद्यालयहरूको अधीक्षकलाई, वा अधीक्षकले खटाएको व्यक्तिलाई, प्रतिनिधि अभिभावकको नियुक्तिको बारेमा जानकारी दिनेछ ।

कुनै प्रतिनिधि अभिभावकले निम्न कुराहरूसँग सम्बन्धित सबै मुद्दाहरूमा बच्चाको प्रतिनिधित्व गर्न सक्छन:

- बच्चाको मूल्याङ्कन तथा निर्धारण;
- वार्षिक मूल्याङ्कन तथा आवधिक पुनरावलोकन सहितका बच्चाको IFSP को विकास तथा कार्यन्वयन;
- बच्चाको IEP को विकास, पुनरावलोकन तथा संशोधन;
- IFSP को माध्यमबाट बच्चा तथा परिवारलाई प्राप्त हुने प्रारम्भिक हस्तक्षेपको जारी व्यवस्था; वा
- IEP बाट बच्चालाई प्रदान गरिने विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरूको व्यवस्था ।

राज्यका संरक्षित बच्चाहरूको प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको विशेष नियमहरू:

यदि कुनै बच्चा राज्यले संरक्षण दिइरहेको बच्चा हो तथा निज आफ्ना अभिभावकहरूसँग बसिरहेको छैन भने सार्वजनिक संस्थालाई उक्त बच्चा अपाङ्गता भएको बच्चा हो वा होइन भन्ने कुरा निर्धारण गर्नका लागि गरिने प्रारम्भिक मूल्याङ्कनका लागि निम्न अवस्थामा अभिभावकको सहमति प्राप्त गरिरहनु पर्दैन:

- अभिभावक पत्ता लगाउने उचित प्रयत्नहरूका वावजुद सार्वजनिक संस्थाले बच्चाको अभिभावकलाई भेट्न नसकेको अवस्थामा;
- राज्यको कानून बमोजिम अभिभावकको अधिकारहरू समाप्त भएका अवस्थामा; वा
- कुनै न्यायाधीशले शैक्षिक निर्णयहरू लिने तथा प्रारम्भिक मूल्याङ्कनको सहमति दिने अधिकार अभिभावक बाहेकको कुनै अर्को व्यक्तिलाई सुम्पिएको अवस्थामा ।

स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन

अभिभावक सार्वजनिक संस्थाद्वारा पूरा गरिएको मूल्याङ्कनसँग असहमत भएको अवस्थामा, उक्त अभिभावकसँग बच्चालाई सार्वजनिक संस्थाको लागि काम नगर्ने कुनै अर्को व्यक्तिद्वारा मूल्याङ्कन गराउने अधिकार हुन्छ ।

परिभाषाहरू:

- स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनले बच्चाको शिक्षाको लागि उत्तरदायी सार्वजनिक संस्थाले काम नलगाएको उचित रूपले योग्य कर्मचारीले सञ्चालन गरेको परीक्षण तथा जाँच प्रक्रियाहरूलाई बुझाउँछ; र
- सार्वजनिक खर्चले सार्वजनिक संस्थाले या त मूल्याङ्कनको पूर्ण खर्च व्योहोर्छे या अभिभावकहरूलाई निःशुल्क प्रदान गर्छ भन्ने कुरा बुझाउँछ ।

देहाय बमोजिम प्रदान गरिएका पद्धतिहरूको अधिनमा रहने IDEA अन्तर्गत अभिभावकसँग आफ्नो बच्चाको स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ । सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूले स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको अनुरोध गरेपछि तिनीहरूलाई निम्न कुराहरूको बारेमा सूचना प्रदान गर्नेछ:

- स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन कहाँ प्राप्त गर्न सकिन्छ; र
- स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको लागि सार्वजनिक संस्थाको लागू हुने मापदण्डहरू ।

सार्वजनिक संस्था मापदण्ड:

स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन सार्वजनिक खर्चमा हुँदा, मूल्याङ्कनको स्थान तथा मूल्याङ्कनकर्ताको योग्यता सहितका जुन मापदण्ड अन्तर्गत शैक्षिक मूल्याङ्कन प्राप्त गरिने हो ती मापदण्डहरू अभिभावकको स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको अधिकारसँग मेल खाने हदसम्म अनिवार्य रूपले सार्वजनिक संस्थाले कुनै मूल्याङ्कन शुरु गर्दा प्रयोग गरेको मापदण्डहरू हुनुपर्छ । माथि उल्लेख गरिएको मापदण्डहरू बाहेकका अवस्थामा, कुनै सार्वजनिक संस्थाले सार्वजनिक खर्चमा प्राप्त गरिने स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनसँग सम्बन्धित कुनै शर्तहरू वा समयसीमा लागू गर्न पाउने छैन ।

सार्वजनिक खर्चमा हुने मूल्याङ्कनको अभिभावक अधिकार:

अभिभावकहरू सार्वजनिक संस्थाले प्राप्त गरेको मूल्याङ्कनसँग सहमत नभएको अवस्थामा अभिभावकसँग सार्वजनिक खर्चमा स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ । अभिभावकहरूले सार्वजनिक खर्चमा हुने स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको अनुरोध गरेमा, सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपमा बिना कुनै अनावश्यक ढिलासुस्ती तलका दुईवटा विकल्प मध्ये कुनै एक विकल्प पूरा गर्नुपर्छ:

- आफ्नो मूल्याङ्कन उचित छ भन्ने कुरा देखाउन उचित प्रक्रिया सुनवाई शुरु गर्नुपर्छ; अथवा
- सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया सुनवाई दौरान अभिभावकहरूले प्राप्त गरेको मूल्याङ्कनले सार्वजनिक संस्थाको मापदण्डहरू पूरा गरेरन् भनेर देखाउन नसकेसम्म स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन सार्वजनिक खर्चमा प्रदान गरिने कुराको सुनिश्चित गर्नुपर्छ ।

यदि सार्वजनिक संस्था उचित प्रक्रिया सुनवाई शुरु गर्छ र सार्वजनिक संस्थाको मूल्याङ्कन उचित छ भन्ने निर्णय आउँछ भने अभिभावकहरूसँग अझै स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ तर सार्वजनिक खर्चमा होइन ।

अभिभावकले स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको अनुरोध गरेको खण्डमा सार्वजनिक संस्था अभिभावकलाई तिनीहरू किन सार्वजनिक मूल्याङ्कनसँग राजी छैनन् भनेर स्पष्टिकरण सोध्न सक्नेछ । यद्यपि, अभिभावकको स्पष्टिकरण आवश्यक छैन र उक्त सार्वजनिक संस्था सार्वजनिक खर्चमा गरिने स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन प्रदान गर्न वा सार्वजनिक संस्थाको मूल्याङ्कनको बचाउ गर्ने प्रयोजनको लागि उचित प्रक्रिया सुनवाई शुरु गर्न अनुचित रूपले ढिलो गर्न पाउने छैन ।

अभिभावकले शुरु गरेको मूल्याङ्कन:

अभिभावकसँग सधै आफ्नै खर्चमा आफ्नो छनौटको योग्य पेसाकर्मीहरूबाट स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कन प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ । FAPE को व्यवस्थाको सन्दर्भमा बच्चाको बारेमा जुन सुकै निर्णय लिँदा IFSP/IEP टोलीले अनिवार्य रूपले निजी खर्चमा गरिने

अभिभावकबाट-शुरु गरिएको मूल्याङ्कनले सार्वजनिक संस्थाको मापदण्डहरू पूरा गरेको अवस्थामा यस्तो मूल्याङ्कनको सूचनालाई विचार गर्नुपर्छ । अभिभावकबाट-शुरु गरिएको मूल्याङ्कनको परिणामहरूलाई बच्चाको सन्दर्भमा गरिने उचित प्रक्रिया सुनवाई दौरान प्रमाणको रूपमा पेश गर्न पनि सकिनेछ ।

प्रशासनिक कानून न्यायाधीश (ALJ) द्वारा गरिने मूल्याङ्कनको अनुरोधः

प्रशासनिक सुनवाईको कार्यालय (OAH) को कुनै प्रशासनिक कानून न्यायाधीशले उचित प्रक्रिया सुनवाईको क्रममा कुनै स्वतन्त्र शैक्षिक मूल्याङ्कनको अनुरोध गरेमा यस्तो मूल्याङ्कनमा लाग्ने खर्च अनिवार्य रूपले सार्वजनिक हुनुपर्छ ।

सूचनाको गोपनीयता

अभिभावकसँग आफ्नो बच्चाको अभिलेखको पुनरावलोकन गर्ने तथा अभिभावकहरूलाई बच्चाको अभिलेख सही छैन भन्ने लागेमा सार्वजनिक संस्थालाई संशोधन गर्न लगाउने अधिकार हुन्छ । अभिभावकसँग आफ्नो बच्चा सम्बन्धी सूचना खुलासा गर्न सहमति दिने अधिकार हुन्छ तर केही परिस्थितिहरूमा सहमतिको आवश्यकता पर्दैन ।

अभिभावकसँग सार्वजनिक संस्थालाई आफ्नो बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा शैक्षिक अभिलेखहरू गोप्य राख्न लगाउने तथा आफ्नो बच्चाको शैक्षिक सूचनाको महत्व समाप्त भएपछि सार्वजनिक संस्थालाई उक्त सूचना नष्ट गर्न लगाउने अधिकार हुन्छ ।

परिभाषाहरूः

नष्ट भन्नाले सूचना व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य नहोस् भन्नका खातिर सूचनाबाट व्यक्ति पहिचान हुन सक्ने विवरण नष्ट गर्ने वा हटाउने काम बुझिन्छ ।

शैक्षिक अभिलेख भन्नाले प्रारम्भिक हस्तक्षेप अभिलेखहरू सहितका 34 C.F.R. खण्ड 99 (1974 को पारिवरिक शैक्षिक अधिकारहरू तथा गोपनीयता ऐन लागू गर्ने नियमावली) मा परिभाषित “शिक्षा अभिलेखहरू” अन्तर्गत पर्ने अभिलेखको प्रकार बुझिन्छ ।

IDEA को खण्ड C वा खण्ड B अन्तर्गत सहभागी संस्था भन्नाले व्यक्तिगत रूपमा पहिचानयोग्य सूचना संकलन गर्ने, कायम गर्ने तथा प्रयोग गर्ने वा सूचना उपलब्ध गराउने संस्था वा एजेन्सीलाई बुझिन्छ ।

व्यक्तिगत रूपमा पहिचानयोग्य सूचनाले निम्न कुराहरू समावेश गर्छः

- बच्चा, बच्चाको अभिभावक वा अन्य परिवारका सदस्यको नाम;
- बच्चाको ठेगाना;
- बच्चाको सामाजिक सुरक्षा संख्या जस्ता व्यक्तिको पहिचान हुन सक्ने विवरण; वा
- उचित निश्चितताका साथ बच्चाको पहिचान गर्न सम्भव बनाउने व्यक्तिगत विशेषता वा अन्य सूचनाहरूको सूचि ।

सुरक्षाहरूः

प्रत्येक सहभागी संस्थाले संकलन, भण्डारण, खुलासा तथा नष्ट गर्ने चरणमा व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूको गोपनीयतालाई संरक्षण गर्नेछ । सार्वजनिक संस्थाको एकजना अधिकारी व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूको गोपनीयतालाई संरक्षण गर्न उत्तरदायी हुन्छ । यी प्रक्रियागत सुरक्षाहरूका आवश्यकताको अतिरिक्त संघीय तथा राज्य कानूनहरूले पनि शैक्षिक अभिलेखहरूको सुरक्षालाई व्यवस्थित गर्छन् । व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूको संकलन गर्ने वा प्रयोग गर्ने सार्वजनिक संस्थाका सबै कर्मचारीहरूले अनिवार्य रूपले व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूको गोपनीयता सम्बन्धी राज्यका नीति तथा पद्धतिहरूको बारेमा तालीम प्राप्त गर्नुपर्छ । प्रत्येक सहभागी संस्थाले, सार्वजनिक निरीक्षणको लागि, व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूमाथि पहुँच भएका संस्था भित्रका कर्मचारीहरूको नाम तथा पदको वर्तमान सूचि राख्नेछ ।

सहमति:

उक्त सार्वजनिक संस्थाले व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरू IDEA अन्तर्गत उक्त सूचनाको संकलन वा प्रयोग गर्ने सहभागी संस्थाहरूको कर्मचारी बाहेकका व्यक्तिहरूसँग आदान-प्रदान गर्नुअघि वा IDEA अन्तर्गत अपाङ्गता भएको बच्चालाई FAPE उपलब्ध गराउने आवश्यकता पूरा गर्ने प्रयोजन बाहेकका प्रयोजनको लागि खुलासा गर्दा अनिवार्य रूपले अभिभावकीय सहमति प्राप्त गर्नुपर्छ । कानून कार्यन्वयन तथा न्यायिक अधिकारीहरूद्वारा अपाङ्गता भएको बच्चाले गरेको अपराधको रिपोर्ट गर्ने सम्बन्धी कारवाही तथा सिफारिसमा सम्बोधित भएका खुलासाहरूका लागि FERPA ले प्रशारणलाई अनुमति दिएको हदसम्म अभिभावकीय सहमतिको आवश्यकता पर्दैन ।

FERPA अन्तर्गत अभिभावकीय सहमति बिना कार्य गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको अवस्थामा बाहेक, सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकीय सहमति बिना शिक्षा अभिलेखका सूचनाहरू सहभागी संस्थाहरूसँग आदान-प्रदान गर्न पाउने छैन । MSDE ले अनुमोदन सहितका यस्ता नीति तथा पद्धतिहरूको विकास गरेको छ जसलाई राज्यले आफ्नो नीति तथा पद्धतिहरूको पालना गरिएको तथा IDEA तथा FERPA अनुसार गोपनीयताका आवश्यकताहरू पूरा भएको छ भन्ने कुराको सुनिश्चित गर्न प्रयोग गर्छ ।

प्रत्येक सार्वजनिक संस्थासँग निम्न कुराहरू समावेश गर्ने व्यक्तिगत रूपमा पहिचान योग्य सूचनाको गोपनीयताको आवश्यकताहरूको बारेमा अभिभावकलाई पूर्ण रूपले सूचित गर्ने पर्याप्त सूचना कसरी प्रदान गरिन्छ भन्ने पद्धति हुन आवश्यक हुन्छ:

- राज्यमा रहेका विभिन्न जनसंख्या समूहहरूको मातृ भाषामा दिइने सूचनाको हदको विवरण;
- जुन बच्चाको व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचना कायम गरिएको हो सो बच्चाको विवरण तथा खोजिएको सूचनाको प्रकार;
- सहाभागी संस्थाहरूले अनिवार्य रूपले पालना गर्नुपर्ने भन्डारण, तेस्रो पक्षलाई खुलासा, रोकका तथा व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरूको नष्टसँग सम्बन्धित नीति तथा पद्धतिहरूको सारांश;
- अभिभावकले सहमति प्रदान गर्न इन्कार गरेको अवस्थामा प्रयोग गरिने नीति तथा पद्धतिहरूको विवरण; र
- FERPA तथा कार्यान्वयन नियमावलीको 34 C.F.R. §99 अन्तर्गतका अधिकारहरू सहितका यो सूचना सम्बन्धी अभिभावक तथा बालबालिकाको सम्पूर्ण अधिकारहरूको विवरण ।

कुनै मुख्य पहिचान, स्थान वा मूल्याङ्कन क्रियाकलापपूर्व, सूचना उक्त क्रियाकलापको क्षेत्र भरि अभिभावकलाई सूचित गर्न पर्याप्त हुने तरिकाले सञ्चार हुने पत्रपत्रिका वा अन्य मिडिया वा दुबैमा अनिवार्य रूपले प्रकाशित वा उदघोष गर्नुपर्छ ।

पहुच अधिकारहरू:

प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू प्राप्त गर्ने बालबालिका तथा परिवारहरूको लागि, स्थानीय नेतृत्व संस्थाले अभिभावकहरूलाई निःशुल्क तिनीहरूको बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप अभिलेखको शुरुको प्रति उपलब्ध गराउने छ ।

प्रत्येक सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकलाई आफ्नो बच्चाको पहिचान, मूल्याङ्कन तथा शैक्षिक भर्ना, IFSP को विकास तथा कार्यन्वयन र FAPE को व्यवस्थासँग सम्बन्धित संकलन, कायम र प्रयोग गरिने आफ्ना बच्चा सम्बन्धी शैक्षिक अभिलेखहरूको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गर्न अनुमति दिनेछ । कुनै IFSP को माध्यमबाट सेवाहरू प्राप्त गर्ने बालबालिका तथा परिवारहरूको लागि स्थानीय नेतृत्व संस्थाले बिना कुनै अनावश्यक ढिलासुस्ती र कुनै पनि अनुरोध प्राप्त भएको अनिवार्य रूपले 10 दिन भित्र र IFSP वा कुनै उचित प्रक्रिया सुनवाई सम्बन्धी हुने कुनै पनि बैठक अगाडि अनुरोध पूरा गर्नेछ । कुनै IEP को माध्यमबाट सेवाहरू प्राप्त गर्ने बालबालिका तथा परिवारहरूको लागि सार्वजनिक संस्थाले बिना कुनै अनावश्यक ढिलासुस्ती र कुनै पनि अनुरोध प्राप्त भएको अनिवार्य रूपले 45 दिन भित्र र IEP वा कुनै उचित प्रक्रिया सुनवाई सम्बन्धी हुने कुनै पनि बैठक अगाडि अनुरोध पूरा गर्नेछ ।

यो खण्ड अन्तर्गत शैक्षिक अभिलेखहरूको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गर्ने अभिभावकको अधिकारले उक्त अभिभावकको निम्न अधिकाहरू समावेश गर्छ:

- सार्वजनिक संस्थाबाट अभिलेखको स्पष्टिकरण तथा व्याख्याको लागि गरिएको उचित अनुरोधको प्रतिक्रिया प्राप्त गर्ने अधिकार;

- अभिलेखको प्रतिलिपिहरू उपलब्ध नगराइनुले अभिभावकको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गर्ने अधिकारको अभ्यास गर्नबाट निजलाई प्रभावकारी रूपले रोक्ने अवस्थामा सार्वजनिक संस्थालाई अभिलेखको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउन अनुरोध गर्न अधिकार; र
- अभिभावकको प्रतिनीधिलाई अभिलेखहरूको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गराउने अधिकार ।

जबसम्म सार्वजनिक संस्थालाई अभिभावकत्व, विछोड तथा सम्बन्ध-विच्छेद जस्ता कुराहरू समेटने राज्यका लागू हुने कानूनले कुनै अभिभावकलाई अभिलेख माथि पहुँच राख्ने अधिकार छैन भन्ने कुराको जानकारी दिदैनन् तबसम्म सार्वजनिक संस्था अभिभावकसँग आफ्नो बच्चासँग सम्बन्धित अभिलेखहरूको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गर्ने अधिकार छ भन्ने कुरा मान्न सक्छ ।

पहुँचको अभिलेख :

प्रत्येक सार्वजनिक संस्थाले अभिभावक तथा सार्वजनिक संस्थाका अधिकृत कर्मचारीहरू बाहेकका IDEA को खण्ड C वा खण्ड B अन्तर्गत संकलन, कायम वा प्रयोग गरिएको शिक्षा अभिलेखमाथिको पहुँच राख्ने व्यक्तिको नाम, पहुँच प्रदान गरिएको मिति तथा उक्त व्यक्तिलाई अभिलेखको प्रयोग गर्न दिइनुको प्रयोजन सहितका उपरोक्त अभिलेखमाथिको पहुँच राख्ने व्यक्तिको अभिलेख राख्नेछ । कुनै शैक्षिक अभिलेखले एक भन्दा बढी बच्चाको सूचनाको अभिलेख राखेको अवस्थामा ती बालबालिकाको अभिभावक आफ्नो बच्चासँग सम्बन्धित सूचनाको मात्र अवलोकन वा पुनरावलोकन गर्न अथवा त्यो विशेष सूचनाको बारेमा मात्र जानकारी हासिल गर्ने अधिकार राख्छन् ।

अभिभावकले अनुरोध गरेको खण्डमा प्रत्येक सार्वजनिक संस्थाले तिनीहरूलाई सार्वजनिक संस्थाले संकलन, कायम वा प्रयोग गरेको शैक्षिक अभिलेखको प्रकार र स्थानको सूची उपलब्ध गराउने छ । यदि सार्वजनिक संस्थाले लिने शुल्कले अभिलेखहरूको अवलोकन तथा पुनरावलोकन गर्ने अभिभावकको अधिकारको अभ्यास गर्नबाट निजलाई प्रभावकारी रूपले रोक्दैन भने सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकका लागि तयार गरिने शिक्षा अभिलेखको प्रतिलिपिको लागि शुल्क लिन सक्छ ।

कुनै सार्वजनिक संस्थाले शिक्षा अभिलेखमा सूचना खोजे वा पुनर्प्राप्त गरेबापत कुनै शुल्क लिन पाउने छैन ।

अभिभावकको अनुरोधमा अभिलेख संशोधन:

यदि कुनै अभिभावकलाई IDEA अन्तर्गत संकलन, कायम वा प्रयोग गरिएको शिक्षा अभिलेखमा भएको सूचना गलत वा भ्रामक छ वा यसले आफ्नो बच्चाको गोपनियता वा अन्य अधिकारहरूको हनन गर्छ भन्ने लाग्छ भने उक्त अभिभावक सूचना कायम गर्न सार्वजनिक संस्थालाई उक्त सूचना संशोधन गर्न अनुरोध गर्न सक्छ । उक्त सार्वजनिक संस्थाले अनुरोध प्राप्त भएको उचित समयावधि भित्र अभिभावकको अनुरोध अनुसार उक्त सूचनाको संशोधन गर्ने वा नगर्ने भन्ने कुराको निर्णय गर्नेछ । सार्वजनिक संस्थाले अनुरोध अनुसार उक्त सूचनाको संशोधन गर्न इन्कार गरेमा यसले इन्कारको बारेमा अभिभावकलाई जानकारी दिनुका साथै अभिभावकसँग शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचनालाई चुनौति दिने प्रयोजनका लागि सुनवाईको अधिकार हुन्छ भन्ने सल्लाह दिनेछ । शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचनालाई चुनौति दिने प्रयोजनका लागि गरिने सुनवाई अनिवार्य रूपले 34 C.F.R. §99.22 मा भेटिने FERPA पद्धतिहरू अनुसार सञ्चालन गरिनुपर्छ ।

अनुरोध गरिएको खण्डमा सार्वजनिक संस्थाले शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचना गलत वा भ्रामक वा बच्चाको गोपनियता वा अन्य अधिकारको हनन गर्ने खालको छैन भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न अभिभावकलाई शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचनालाई चुनौति दिने प्रयोजनका लागि सुनवाईको अवसर प्रदान गर्ने छ । सुनवाईको परिणाम स्वरूप, सार्वजनिक संस्थाले शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचना गलत वा भ्रामक वा बच्चाको गोपनियता वा अन्य अधिकारको हनन गर्ने खालको भएको भन्ने निर्णय गरेमा उक्त सार्वजनिक संस्थाले सोही बमोजिम उक्त सूचनाको संशोधन गर्नेछ तथा अभिभावकलाई यस्तो संशोधनको बारेमा लिखित जानकारी प्रदान गर्नेछ । सुनवाईको परिणाम स्वरूप, सार्वजनिक संस्थाले शैक्षिक अभिलेखमा रहेको सूचना गलत वा भ्रामक वा बच्चाको गोपनियता वा अन्य अधिकारको हनन गर्ने खालको छैन भन्ने निर्णय गरेमा उक्त सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकलाई आफ्नो बच्चाको बारेमा सार्वजनिक संस्थाले कायम गरेको अभिलेखहरूमा उनीहरूको स्थानको अधिकार, सार्वजनिक संस्थाको निर्णयसँग असहमत हुने सूचनामा प्रतिक्रिया दिँदै वा असहमतिका कारणहरू बताउँदै एउटा विवरण सहित सूचित गर्नेछ । तपाईंको बच्चाको अभिलेखमा राखिएको जुन सुकै स्पष्टिकरण अनिवार्य रूपले:

- जबसम्म अभिलेख वा विवादित भाग सार्वजनिक संस्थाद्वारा कायम गरिन्छ तबसम्म सार्वजनिक संस्थाद्वारा बच्चाको अभिलेख खण्डको रूपमा कायम भएको हुनुपर्छ; र
- यसले बच्चाको अभिलेख वा विवादित भागको प्रतिलिपिको अनुरोध गर्ने तेस्रो पक्षको लागि स्पष्टिकरण दर्शाउनु पर्छ ।

सूचना नष्ट गर्ने प्रक्रियाहरू:

सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकलाई IDEA अन्तर्गत संकलन, कायम वा प्रयोग हुने व्यक्तिगत रूपले पहिचानयोग्य सूचनाहरू तिनीहरूको बच्चालाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा शैक्षिक सेवाहरू प्रदान गर्दा आवश्यक हुन छाडेको कुराको जानकारी दिन आवश्यक छ । यस्ता सूचनाहरूलाई अनिवार्य रूपले अभिभावकहरूको अनुरोधमा नष्ट गरिनुपर्छ । यद्यपि बच्चाको नाम, ठेगाना, टेलिफोन नम्बर, ग्रेड, हाजिरी अभिलेख, सहभागी भएका कक्षाहरू, पास भएका ग्रेडको स्तर, पास भएको सालको स्थायी अभिलेखलाई बिना कुनै समयसीमा राख्न सकिन्छ ।

बालबालिकाको अधिकारहरू:

FERPA का नियमावलीहरू अन्तर्गत, राज्य कानून अनुसार बच्चाको अपाङ्गताले निजलाई असक्षम बनाउने अवस्थामा बाहेकका अवस्थामा निज 18 वर्ष पुगेपछि निजको शिक्षा सम्बन्धी शैक्षिक अभिलेखहरू सम्बन्धी अभिभावकीय अधिकारहरू निज मै हस्तान्तरण हुन्छ । यदि IDEA को खण्ड B अन्तर्गतका अभिभावकका अधिकारहरू कानूनी रूपले वयस्क भएको बच्चामा हस्तान्तरण हुन्छ भने, शैक्षिक अभिलेखहरूसँग सम्बन्धित अधिकारहरू पनि अनिवार्य रूपले निजलाई हस्तान्तरण गरिनुपर्छ । यद्यपि, सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले अभिभावक तथा बच्चालाई IDEA अन्तर्गत आवश्यक हुने कुनैपनि सूचना उपलब्ध गराउनु पर्छ । अधिक विशिष्ट सूचनाको लागि कृपया “कानूनी रूपले वयस्क हुँदा अभिभावकीय अधिकारहरूको हस्तान्तरण” हेर्नुहोस् ।

अनुशासन सम्बन्धी सूचना:

कुनै सार्वजनिक संस्था कुनै बच्चाको अभिलेखहरूमा उक्त बच्चाको विरुद्धमा लिइएको जुनसुकै हालको वा अधिल्लो अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको कथन समावेश गर्न तथा अनुशासन सूचानहरूलाई हस्तान्तरण गर्न सक्छ; यसरी समावेश वा हस्तान्तरण गर्दा गैर-अपाङ्ग बालबालिकाको अभिलेखमा समावेश गरिने र उक्त अभिलेखलाई हस्तान्तरण गरिने हदसम्म गरिन्छ । उक्त कथनले बच्चा संलग्न भएको अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको आवश्यकता बनाउने कुनै व्यवहारको विवरण, ऊ विरुद्ध गरिएको अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको विवरण तथा उक्त बच्चा तथा निजसँग सम्बन्धित अन्य व्यक्तिहरूको सुरक्षासँग सान्दर्भिक हुने जुन सुकै अन्य सूचनाहरू समावेश गर्न सक्छ । उक्त बच्चा एउटा विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा स्थानान्तरण भएको अवस्थामा निजको कुनै अभिलेखको हस्तान्तरणले अनिवार्य रूपले बच्चाको हालको IEP तथा निजको विरुद्धमा हालसालै वा विगतमा लिइएको अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको कथन समावेश गर्नुपर्छ ।

अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अनुशासन

तल उल्लेखित सूचना विस्तारित IFSP वा IEP बाट सेवाहरू प्राप्त गरिरहेको 3 वर्षदेखि 21 वर्ष बीचको अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूमा लागू हुन्छ ।

सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूको बच्चा विरुद्ध निश्चित अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीहरू गरेको अवस्थामा अभिभावकहरूसँग विशेष पद्धति तथा सुरक्षाको अधिकार हुन्छ । विद्यालयको आचार संहिता उल्लंघन(हरू) को कारणले एक शैक्षित सत्रमा 10 भन्दा बढी पटक विद्यालयबाट हटाइएपछि सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले उक्त बच्चालाई शैक्षिक सेवाहरू प्रदान गर्नुपर्छ ।

परिभाषाहरू:

यो खण्डको प्रयोजनको लागि निम्न परिभाषाहरू लागू हुन्छन्:

- नियन्त्रित पदार्थ भन्नाले नियन्त्रित पदार्थ ऐन (21 U.S.C. 812(c)) को 202(c) को अनुसूची I, II, III, IV, वा V अन्तर्गत पहिचान गरिएका औषधी वा अन्य पदार्थ बुझिन्छ ।

- गैरकानूनी औषधी भन्नाले नियन्त्रित पदार्थ बुझिन्छ, तर यसले अनुमति प्राप्त स्वास्थ्य-रेखदेख पेसाकर्मीको सुपेरीवेक्षणमा कानूनी तवरबाट राखिने वा प्रयोग हुने अथवा IDEA अन्तर्गतको अन्य कुनै अधिकार वा संघीय कानूनको कुनै व्यवस्था अन्तर्गत कानूनी तवरबाट राखिने वा प्रयोग हुने पदार्थहरूलाई समावेश गर्दैन ।
- हतियार भन्नाले संयुक्त राज्य सहिता, शीर्षक 18 को धारा 930 को प्रथम उपधारा (g) को अनुच्छेद (2) अन्तर्गत “खतरनाक हतियार” को परिभाषामा पर्ने हतियारहरू बुझिन्छ ।
- गंभीर शारीरिक चोटपटक भन्नाले मृत्यु, अत्याधिक ठूलो शारीरिक पिडा, दीर्घ तथा स्पष्ट विरूपण, शारीरिक भाग, अङ्ग वा मानसिक क्षमताको कार्य गर्ने क्षमताको दीर्घ क्षति वा अपाङ्गताको खतरा सृजना गर्ने पर्याप्त जोखिमलाई बुझाउछ (18 U.S.C. 13645(h)(3)) ।

विद्यालय कर्मचारीको अधिकारः

सबै विद्यार्थीहरूको लागि प्रयोग गरिने अनुशासन नीति अनुसार, विद्यार्थीलाई हटाउने कार्यले हालको शैक्षिक भर्नालाई बदलेर निम्न अनुसारको भर्ना सम्बन्धी परिवर्तन सृजना गर्छ भन्ने कुरा निर्धारण नभएसम्म, विद्यालय कर्मचारी आचार संहिताको उल्लंघन गर्ने अपाङ्गता भएको कुनै बच्चाको प्रत्येक उल्लंघनको लागि एक पटकमा बढीमा 10 दिन सम्म हटाउन सक्छन्:

- अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरण;
- अर्को वातावरण; वा
- निलम्बन ।

यदि (एक पटकमा बढीमा 10 दिन) सम्म हुने हटाउने कार्य जोडिएर एक शैक्षिक सत्रमा 10 दिन भन्दा बढी पुग्छ भने, उक्त बच्चाको IFSP वा IEP टोलीले तपाईंको बच्चालाई सामान्य पाठ्यक्रम तथा निजको IEP उद्देश्यहरूमा सहभागी हुन सक्षम बनाउने आवश्यक सेवाहरूको हद निर्धारण गर्छ ।

विद्यालय कर्मचारीहरूले आचार संहिताको उल्लंघन गर्ने अपाङ्गता भएको बच्चाको निमित्त भर्नामा हुने परिवर्तन उचित छ वा छैन भन्ने कुराको निर्धारण गर्न स्वतन्त्र (case-by-case) आधारमा अद्वितीय परिस्थितिहरूलाई विचार गर्न सक्छन् । भर्नामा हुने परिवर्तनले निरन्तर 10 दिन वा सो भन्दा बढी समयको लागि हटाइने कार्य वा ढाँचा सृजना गर्ने हटाइने कार्यहरूको श्रेणीलाई समावेश गर्छ । अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीले भर्नाको परिवर्तनको परिणाम दिदा उक्त सार्वजनिक संस्थाले आफूले यस्तो निर्णय लिएको दिन सूचना प्रदान गर्छ र यसले अनिवार्य रूपले प्रक्रियागत सुरक्षा कागजात समावेश गर्नुपर्छ ।

प्रकट निर्धारणः

आचार संहिता उल्लंघनको कारणले भर्नामा परिवर्तन गर्ने निर्णय गरेको 10 दिन भित्र अभिभावक तथा बच्चाको IFSP टोली वा IEP टोलीले सम्बन्धित व्यवहार निम्न कारणले भएको हो वा होइन भन्ने कुराको निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि अनिवार्य रूपले बच्चाको फाइलमा भएको निजको IFSP वा IEP, शिक्षकको अवलोकन वा अभिभावकले उपलब्ध गराएको सान्दर्भिक सूचनाहरूको पुनरावलोकन गर्नुपर्छ:

- उक्त व्यवहार बच्चाको अपाङ्गताको कारणले भएको हो र बच्चाको अपाङ्गतासँग महत्वपूर्ण रूपले सम्बन्धित थियो; वा
- सार्वजनिक संस्थाको बच्चाको IFSP वा IEP लागू गर्ने असफलताको प्रत्यक्ष परिणाम थियो ।

IEP टोलीले माथि उल्लेख गरिएको मध्ये कुनै एक कथनहरू लागू हुन्छ भन्ने निर्धारण गरेमा, उक्त व्यवहार बच्चाको अपाङ्गताको कारणले प्रकट भएको भनी निर्धारण गरिनेछ ।

उक्त व्यवहार बच्चाको अपाङ्गताको कारणले प्रकट भएको हो भने IFSP टोली वा IEP टोलीले अनिवार्य रूपले निम्न कुराहरू गर्नुपर्छ:

- सार्वजनिक संस्थाले पहिला कार्यत्मक व्यवहारजन्य मूल्याङ्कन संचालन गरेर उक्त बच्चाको लागि व्यवहारगत हस्तक्षेप योजना कार्यन्वयन गरेको छैन भने सो गर्ने ;
- उक्त बच्चाको व्यवहार हस्तक्षेप योजना छ भने सम्बन्धित व्यवहारलाई सम्बोधन गर्ने आवश्यक भएको अवस्थामा निजको त्यो योजनाको पुनरावलोकन गर्ने र संशोधन गर्ने; र

- अभिभावक तथा सार्वजनिक संस्था बच्चाको व्यवहारगत हस्तक्षेप योजनाको परिमार्जनको खण्डको रूपमा भर्नाको परिवर्तनसँग राजी नभएसम्म, उक्त बच्चालाई औषधी, हतियार वा गम्भीर शारीरिक चोटपटकको लागि अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणमा सारिएको अवस्थामा बाहेकको अवस्थामा उक्त बच्चालाई जुन स्थानबाट हटाइएको हो त्यही ठाँउमा फर्काउने ।

यदि उक्त व्यवहार बच्चाको अपाङ्गताको कारणले प्रकट भएको होइन भने विद्यालयका कर्मचारीहरूले अन्य बालबालिकालाई अनुशासनमा राखे जसरी नै निजलाई पनि अनुशासनमा राख्न सक्नेछन् तर उचित शैक्षिक सेवाहरू अनिवार्य रूपले जारी रहनुपर्छ ।

स्थाननको परिवर्तनः

व्यवहार अपाङ्गताको कारणले प्रकट भएको होस् वा नहोस् कुनै बच्चालाई 10 भन्दा बढी दिनको लागि हटाइनुले स्थाननलाई परिवर्तन गर्छ वा औषधी, हतियार वा गम्भीर शारीरिक चोटपटकको लागि कुनै बच्चालाई अन्तरिम वैकल्पिक वातावरण (IAES) मा सारिदा उक्त बच्चा अर्को वातावरणमा भए पनि सामान्य शिक्षा पठ्यक्रममा सहभागी हुने कुरालाई जारी राख्न आफूलाई सक्षम बनाउन तथा निजको IEP मा तय गरिएका उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न अग्रसर बन्न आवश्यक सेवाहरू निरन्तर रूपमा प्राप्त गर्ने छ । उचित अवस्थामा सो बच्चाले अनिवार्य रूपले व्यवहारगत उल्लंघन फेरि नदोहोरियोस् भन्नका खातिर व्यवहारगत उल्लंघनलाई सम्बोधन गर्न बनाइएको व्यवहारगत मूल्याङ्कन र व्यवहार हस्तक्षेप सेवा तथा परिमार्जनहरू प्राप्त गर्नुपर्छ । IEP टोलीले उचित सेवाहरू तथा ती सेवाहरू प्रदान गरिने स्थानहरूको निर्धारण गर्छ ।

अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणः

बच्चाले निम्न कुराहरू गरेको अवस्थामा, कुनै व्यवहार निजको अपाङ्गताको प्रकटको रूपमा निर्धारण गरिएको होस् वा नहोस् त्यसलाई ध्यान नदिइकुनै विद्यालय कर्मचारीहरूले सो बच्चालाई बढीमा 45 दिन सम्मको लागि अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणमा राख्न सक्छन्ः

- विद्यालयमा वा विद्यालय परिसरमा वा राज्य वा स्थानीय सार्वजनिक संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने स्थानमा हतियार बोकेमा वा लिएर गएमा;
- विद्यालयमा वा विद्यालय परिसरमा वा राज्य वा स्थानीय सार्वजनिक संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने स्थानमा रहँदा जानीजानी गैरकानूनी औषधी राखेमा वा प्रयोग गरेमा वा नियन्त्रित पदार्थहरू बिक्री गरेमा वा बिक्री गर्ने बन्दोवस्त गरेमा; वा
- विद्यालयमा वा विद्यालय परिसरमा वा राज्य वा स्थानीय सार्वजनिक संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने स्थानमा रहँदा कुनै अर्को व्यक्तिलाई शारीरिक रूपले गम्भीर घाइते बनाएमा ।

अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको पुनरावेदनः

अभिभावकहरू प्रकट निर्धारण वा अनुशासन सम्बन्धी कारणले गरिएको कुनै स्थानन सम्बन्धी कुनै निर्णयमा असहमत भएमा ती अभिभावकहरूले प्रशासनिक सुनवाईको कार्यालय (OAH) तथा सार्वजनिक संस्थामा उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सक्छन् । कुनै सार्वजनिक संस्थालाई बच्चाको हालको स्थानन कायम राख्नुले उक्त बच्चा वा अरुलाई चोटपटक लाग्ने ठूलै सम्भावना निम्त्याउँछ भन्ने लागेमा त्यो सार्वजनिक संस्थाले OAH र अभिभावकसँग उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सक्छ ।

प्रशासनिक कानून न्यायधीक (ALJ) ले यो कागजातको “असहमति समाधान गर्ने तरीका” खण्डमा उल्लेखित पद्धतिहरूको प्रयोग गरेर उचित प्रक्रिया सुनवाई सञ्चालन गर्छन् । यस्तो सुनवाई उचित प्रक्रिया उजुरी दायर भएको विद्यालय सञ्चालन हुने 20 दिन भित्र हुनेछ र यसले सुनवाई पछिको 10 दिन भित्र निर्णय गर्नेछ ।

अनुशासन सम्बन्धी पुनरावेदनमा निर्णय गर्दा, ALJ ले निम्न कुराहरू गर्न सक्नेछन्ः

- बच्चालाई जुन ठाँउबाट हटाइएको हो सोही स्थानमा फर्काउने; वा

- ALJ ले त्यो बच्चाको हालको स्थानन कायम राख्नुले उक्त बच्चा वा अरुलाई चोटपटक लाग्ने ठूलै सम्भावना निम्त्याउँछ भन्ने कुरा निर्णय गरेमा विद्यालय सञ्चालन हुने बढीमा 45 दिनको लागि अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणमा उक्त बच्चालाई सार्ने आदेश दिने ।

अभिभावक या सार्वजनिक संस्थाद्वारा उचित प्रक्रिया उजुरीको अनुरोध गरिदा, सार्वजनिक संस्था र अभिभावक अन्य कुरामा सहमत नभएको खण्डमा, ALJ को निर्णय विचाराधीन रहेको अवस्थामा वा उपलब्ध गरिएको समयावधि (बढीमा विद्यालय सञ्चालन हुने 45 दिन) मा जुन पहिला हुन्छ त्यतिन्जेलसम्म उक्त बच्चा अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणमा रहन्छ ।

अझैसम्म योग्य भनेर निर्णय नभएको बच्चा:

यदि कुनै नियम वा आचार संहिताको उल्लङ्घन गर्ने व्यवहार हुनुपूर्व सार्वजनिक संस्थालाई उक्त बच्चा अपाङ्ग छ भन्ने कुराको जानकारी थियो भने विशेष शिक्षाको लागि योग्य निर्धारित नभएका बच्चाहरू तथा कुनै नियम वा आचार संहिताको उल्लङ्घन गर्ने खालको व्यवहार गर्ने बच्चाहरूले प्रदान गरिएको कुनै सुरक्षाको किटान गर्न सक्छन् । सार्वजनिक संस्थासँग निम्न अवस्थामा अनुशासन सम्बन्धी कारवाही ल्याउने व्यवहार हुनु अघि जानकारी भएको मानिन्छ:

- अभिभावकले लिखित रूपमा आफ्नो बच्चालाई विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू चाहिन्छ भनेर सार्वजनिक संस्थाको सुपेरिवेक्षक वा प्रशासनिक कर्मचारीहरू, वा बच्चाको शिक्षकलाई लिखित रूपमा चिन्ता व्यक्त गरेमा;
- अभिभावकले मूल्याङ्कनको अनुरोध गरेमा; वा
- बच्चाको शिक्षक वा विद्यालयको कर्मचारीले सिधै सार्वजनिक संस्थाको विशेष शिक्षाको निर्देशक वा अन्य सुपेरिवेक्षक कर्मचारीलाई बच्चाले देखाएको व्यवहारको ढाँचाको बारेमा विशेष चिन्ता व्यक्त गरेमा ।

देहाय बमोजिमका अवस्थामा सार्वजनिक संस्थासँग जानकारी नभएको मानिन्छ:

- अभिभावकहरूले सार्वजनिक संस्थालाई तिनीहरूको बच्चाको मूल्याङ्कन गर्ने अनुमति नदिएमा;
- अभिभावकहरूले सार्वजनिक संस्थालाई विशेष शिक्षा सेवाहरू प्रदान गर्ने अनुमति दिन इन्कार गरेमा; वा
- उक्त बच्चाको मूल्याङ्कन भएर निज IDEA अन्तर्गत अपाङ्गता भएको बच्चा नठहरिएमा ।

यदि सार्वजनिक संस्थासँग अनुशासन सम्बन्धी कारवाही गर्नु अगाडि बच्चाको अपाङ्गताको बारेमा जानकारी छैन भने उक्त बच्चा पनि तुलनात्मक व्यवहारमा संलग्न हुने अपाङ्गता नभएको व्यक्ति जसरी नै समान अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको अधिनमा रहन सक्छ ।

कुनै अभिभावकले आफ्नो बच्चा अनुशासन सम्बन्धी कारवाहीको अधिनमा रहने समयावधि भित्र मूल्याङ्कनको लागि अनुरोध गरेमा त्यस्तो मूल्याङ्कन अनिवार्य रूपले तीव्र रूपले पूरा गरिनु पर्छ । उक्त मूल्याङ्कनको परिणाम नआइन्जेलसम्म सो बच्चा विद्यालय अधिकारीहरूले निर्णय गरेको शैक्षिक स्थानमा रहन्छ । सार्वजनिक संस्थाको मूल्याङ्कन र अभिभावकहरूले प्रदान गरेको सूचनाको आधारमा उक्त बच्चा अपाङ्गता भएको बच्चा ठहरिएमा सार्वजनिक संस्थाले विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गर्नुपर्छ र अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अनुशासन सम्बन्धी सबै प्रक्रियागत सुरक्षाहरू लागू हुन्छन् ।

कानून कार्यन्वयन तथा न्यायिक अधिकारीहरूमा गरिने सिफारिस र उनीहरूद्वारा

कारवाही:

IDEA ले सार्वजनिक संस्थाहरूलाई उपयुक्त अधिकारीहरू र कानून कार्यन्वयनलाई अपराधको बारेमा सूचना दिन निषेध गर्दैन । न्यायिक अधिकारीहरूले अपाङ्गता भएको बच्चाले गरेको अपराधमा संघीय तथा राज्य कानूनको प्रयोग गर्ने उत्तरदायित्व निर्भाउन सक्नेछन् । अपराधको बारेमा जानकारी दिने जुन सुकै संस्थाले पनि COMAR 13A.08.02 ले अनुमति दिएको हदसम्म बच्चाको विशेष शिक्षा तथा अनुशासन सम्बन्धी अभिलेखहरू, विद्यार्थी अभिलेख अभिभावकको अनुमति प्राप्त गरेर वा नीतिमा उल्लेख गरिएको अभिभावकको सहमतिको अपवाद अनुसार उचित अधिकारीहरूलाई उपलब्ध गराउने छन् ।

सार्वजनिक खर्चमा निजी विद्यालयमा गरिने बालबालिकाको अभिभावकीय एकतर्फी भर्ना

सार्वजनिक संस्थाले निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) उपलब्ध गराएमा र अभिभावकले आफ्नो बच्चालाई निजी विद्यालयमा राख्ने निर्णय गरेमा IDEA ले कुनै सार्वजनिक संस्थालाई अपाङ्गता भएको बच्चालाई निजी विद्यालयमा राख्दा लाग्ने प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू सहितको शिक्षाको लागत तिर्न बाध्य पार्नेछैन ।

सार्वजनिक संस्थाले निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) उपलब्ध गराएमा र अभिभावकले आफ्नो बच्चालाई निजी विद्यालयमा राख्ने निर्णय गरेमा IDEA ले कुनै सार्वजनिक संस्थालाई अपाङ्गता भएको बच्चालाई निजी विद्यालयमा राख्दा लाग्ने विशेष शिक्षा तथा सम्बन्धित सेवाहरू सहितको शिक्षाको लागत तिर्न बाध्य पार्नेछैन । यद्यपि, संघीय नियमावली अनुसार सार्वजनिक संस्थाले उक्त बच्चालाई अभिभावकहरूद्वारा निजी विद्यालयहरूमा भर्ना गरिएका बालबालिकाको जनसंख्यामा समावेश गर्नेछ । FAPE को उपलब्धतासँग सम्बन्धित सार्वजनिक संस्था र अभिभावक बिचमा हुने असहमति तथा वित्तीय उत्तरदायित्व IDEA अन्तर्गत उचित प्रक्रिया उजुरी पद्धतिहरूको विषयहरू हुन् । कृपया अधिक जानकारीको लागि “असहमतिहरू समाधान गर्ने तरीका” हेर्नुहोस् ।

यदि कुनै अपाङ्गता भएको बच्चाले सार्वजनिक संस्थाको अधिकार अन्तर्गत विशेष शिक्षा वा सम्बन्धित सेवाहरू पहिला नै प्राप्त गरेको छ र अभिभावकहरू आफ्नो बच्चालाई सार्वजनिक संस्थाको अनुमति वा सिफारिस बिना निजी प्रिस्कूल, प्राथमिक वा माध्यमिक विद्यालयमा भर्ना गर्छन् भने, ALJ वा अदालतलाई सार्वजनिक संस्थाले भर्ना अगाडि सामयिक रूपले त्यो बच्चालाई FAPE उपलब्ध गराएको थिएन तथा निजी भर्ना उपयुक्त थियो भन्ने लागेमा ALJ वा अदालतले उक्त सार्वजनिक संस्थालाई भर्नाको खर्च भर्पाई गर्न लगाउन सक्नेछन् । अभिभावकीय भर्नाले सार्वजनिक संस्थाहरूले उपलब्ध गराउने शिक्षामा लागू हुने राज्य मापदण्डहरू पूरा नगरे पनि ALJ वा अदालतले त्यस्तो भर्नालाई उपयुक्त ठहराउन सक्छ ।

भर्पाईको सीमा:

निम्न अवस्थामा ALJ वा अदालतद्वारा भर्पाई घटाइनु वा इन्कार गर्न सकिन्छ:

- सार्वजनिक विद्यालयबाट आफ्नो बच्चालाई हटाउनु अघि अभिभावकहरू सहभागी भएको सबैभन्दा पछिल्लो बैठकमा अभिभावकहरूले IEP टोलीलाई आफूले सार्वजनिक संस्थाले FAPE प्रदान गर्न प्रस्ताव गरेको भर्नालाई आफ्ना चिन्ताहरू तथा आफ्नो बच्चालाई सार्वजनिक खर्चमा निजी विद्यालयमा भर्ना गर्ने मनशायको अभिव्यक्तिलाई समावेश गर्दै अस्वीकार गर्दछन् भन्ने जानकारी नदिएमा; वा
- अभिभावकले सार्वजनिक विद्यालयबाट आफ्नो बच्चालाई हटाउन भन्दा (छुट्टी दौरान हुने कुनै व्यवसायिक दिन सहित) कम्तिमा दश (10) व्यवसायिक दिनअघि, अभिभावकले सार्वजनिक संस्थालाई आफ्नो बच्चाको सार्वजनिक स्थानसँग सम्बन्धित आफ्ना चिन्ताहरू सहित बच्चालाई हटाउने मनाशायको लिखित सूचना नदिएमा; वा
- सार्वजनिक विद्यालयबाट अभिभावकहरूले आफ्नो बच्चालाई हटाउनु अघि सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूलाई तिनीहरूको बच्चाको मूल्याङ्कन गर्ने यसको मनशायको आवश्यकताहरूको लिखित सूचनाको माध्यमबाट (जुन मूल्याङ्कन उपयुक्त तथा उचित थियो त्यो मूल्याङ्कनको उद्देश्यको कथन सहित) सूचना दिएको तर अभिभावकहरूले आफ्नो बच्चालाई मूल्याङ्कनको लागि उपलब्ध नगराएको अवस्थामा; वा
- अभिभावकहरूको कारवाहीको सन्दर्भमा न्यायिक रूपले अनुचित देखिएको अवस्थामा

माथि उल्लेखित सूचना आवश्यकताहरूका वावजूद, भर्पाईको लागत:

- निम्न अवस्थामा अभिभावकहरूले त्यस्तो सूचना उपलब्ध गराउन असक्षम भएका कारणले घटाइने वा अस्वीकार गरिने छैन:
 - सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूलाई सूचना प्रदान गर्ने रोकेमा,
 - माथि उल्लेखित IDEA सूचना आवश्यकता अन्तर्गत अभिभावकहरूले लिखित सूचना प्राप्त नगरेमा,
 - सूचना सम्बन्धी आवश्यकता मान्दा बच्चामा शारीरिक जोखिमको अवस्था सृजना गर्ने भएमा, र

- अदालत वा ALJ स्व:विवेकमा निम्न अवस्थामा त्यस्तो सूचना उपलब्ध गराउन असक्षम भएका कारणले घटाइने वा अस्वीकार गरिने छैन:
 - अभिभावकहरू साक्षर छैनन् र अंग्रेजीमा लेख्न सक्दैनन् भने, वा
 - माथि उल्लेखित सूचना मान्नुले बच्चामा गम्भीर भावनात्मक जोखिमको अवस्था सृजना गर्ने भएमा ।

कानूनी रूपले वयस्क हुँदा अभिभावकीय अधिकारहरूको हस्तान्तरण

मेरील्याण्डमा सीमित परिस्थितिहरूमा बाहेक कानूनी रूपमा वयस्क भएपछि पनि अपाङ्गता भएका बच्चाहरूमा अभिभावकीय अधिकार हस्तान्तरण हुँदैन ।

मेरील्याण्ड कानून अन्तर्गत, केही सीमित परिस्थितिहरूमा IDEA अन्तर्गत अभिभावकहरूलाई प्रदान गरिएको सम्पूर्ण अधिकारहरू अपाङ्गता भएको बच्चामा हस्तान्तरण हुन्छ । राज्य कानून अनुसार कुनै बच्चालाई अयोग्य घोषित गरिएको छैन तथा निम्न अनुसारको प्रलेखन उपलब्ध छ भने यस्तो हस्तान्तरण सो बच्चा 18 वर्षको पुगेपछि हुन्छ:

- अभिभावकहरू अनुपलब्ध छन् वा अज्ञात छन् र प्रतिनीधि अभिभावक नियुक्त गर्नुको साटो अभिभावकीय अधिकार बच्चा मै हस्तान्तरित होस् भनेर बच्चाले अनुरोध गरेको प्रलेखन;
- गत वर्षमा अभिभावकहरूलाई समावेश गर्न सार्वजनिक संस्थाले गरेको निरन्तर प्रयासका बाबजुद अभिभावकहरू बच्चाको लागि विशेष शिक्षा निर्णय प्रक्रियामा सहभागी भएका छैनन् भन्ने देखाउने प्रलेखन;
- अभिभावकहरूले सकारात्मक रूपमा विशेष शिक्षा निर्णय प्रक्रियामा भाग लिन अस्वीकार गरेको देखाउने प्रलेखन;
- एक वा दुबै अभिभावकहरूको लामो अस्पताल भर्ना, संस्थामा भर्ना वा गम्भीर विरामी वा रोगको कारणले अभिभावकहरू विशेष शिक्षा निर्णय प्रक्रियामा भाग लिन असक्षम भएको र अभिभावकहरू बच्चामा हुने अधिकारको हस्तान्तरणसँग सहमत भएको देखाउने प्रलेखन;
- आफ्नो नियन्त्रण बाहिरको परिस्थितिको कारणले अभिभावकहरू विशेष शिक्षा निर्णय प्रक्रियामा भाग लिन असक्षम भएको र अभिभावकहरू बच्चामा हुने अधिकारको हस्तान्तरणसँग सहमत भएको देखाउने प्रलेखन; वा
- उक्त बच्चा अभिभावकहरूको घर बाहिर बसिरहेको छ र कुनै अर्को सार्वजनिक संस्थाको रेखदेख वा जिम्मामा छैन भने देखाउने प्रलेखन ।

यदि अपाङ्गता भएको बच्चासँग बस्ने अभिभावक बच्चा 18 वर्षको पुग्दा बच्चामा हुने अधिकारको हस्तान्तरणसँग सहमत छैन तथा राज्य कानून अन्तर्गत सो बच्चा अयोग्य घोषित भएको छैन भने अभिभावक र बच्चा दुबैले अधिकारहरू हस्तान्तरण गरिनुपर्छ वा पर्देन भन्ने कुराको निर्धारण गर्न उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सक्छन ।

यदि अपाङ्गता भएको कुनै बच्चा संघीय तथा राज्य कानून र नियमावली अनुसार कुनै प्रतिनीधि अभिभावकद्वारा प्रतिनिधित्व भएको छ भने सार्वजनिक संस्थाले बच्चा तथा प्रतिनीधि अभिभावकलाई दुबैलाई संघीय तथा राज्य कानून र नियमावली अन्तर्गत आवश्यक हुने जुन सुकै लिखित सूचना उपलब्ध गराउने छ । यदि बच्चा राज्य कानून अनुसार अयोग्य घोषित भएको छैन र निजले अधिकार हस्तान्तरणको लागि अनुरोध गरेमा IDEA अन्तर्गत प्रतिनीधि अभिभावकले वहन गरेको सम्पूर्ण अन्य अधिकारहरू सो बच्चामा हस्तान्तरण हुनेछ ।

असहमतिहरू समाधान गर्ने तरीका

निम्न पद्धतिहरूले बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा कार्यक्रम तथा सम्बन्धित सेवाहरू सम्बन्धी हुने असहमतिहरूको समाधान गर्न अभिभावक तथा सार्वजनिक संस्थाहरूसँग उपलब्ध प्रक्रियाहरूको बारेमा वर्णन गर्छन् । ती विकल्पहरूले मध्यस्थता, राज्य उजुरी, र उचित प्रक्रिया उजुरी समावेश गर्छन ।

मध्यस्थता:

मध्यस्थता कुनै अपाङ्गता भएको बच्चाको अभिभावकहरू र उक्त बच्चाको शिक्षाको लागि उत्तरदायी हुने सार्वजनिक संस्था बीच हुने असहमतिहरू समाधान गर्न प्रयोग गर्न सकिने एक प्रक्रिया हो ।

IEP टोली बैठकको अवधिमा कुनै एक अभिभावक बच्चालाई बच्चाको IEP वा विशेष शिक्षा सेवाहरू उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा असहमत हुन्छन् भने, IEP टोलीले अभिभावकलाई निम्न कुराहरू आफ्नै भाषामा उपलब्ध गराउन सक्छन्:

- मध्यस्थताको अनुरोधको लागि अभिभावकको अधिकारको मौखिक तथा लिखित स्पष्टीकरण;
- टेलिफोन नम्बर सहित सम्पर्क जानकारी, जुन अभिभावकले मध्यस्थता प्रक्रियाको बारेमा थप जानकारी प्राप्त गर्न प्रयोग गर्न सक्छन्; र
- प्रो वोनो प्रस्तुतिकरण तथा यस क्षेत्रमा उपलब्ध निःशुल्क वा कानूनी न्युन शुल्क र सम्बन्धित सेवाहरूसँग सम्बन्धित जानकारी।

अभिभावकहरूको मातृभाषामा रूपान्तरण हुनको लागि उनीहरूले मध्यस्थताको बारेमा जानकारीको अनुरोध गर्न सक्नेछन्। स्थानीय विद्यालय प्रणालीमा विद्यार्थी संख्याको एक प्रतिशत भन्दा बढी मातृभाषा बोल्ने अभिभावकहरूद्वारा मातृभाषा बोल्छन् भने, IEP टोलीले अभिभावकहरूलाई अनुरोध गरेको मिति पश्चात 30 दिन भित्र रूपान्तरण गरिएको कागजात उपलब्ध गराउनेछन्।

प्रभावकारी मध्यस्थता प्रविधिमा योग्य तथा तालीमप्राप्त प्रशासनिक सुनवाईको कार्यालय (OAH) को कुनै एक कर्मचारीले यस्तो मध्यस्थताको संचालन गर्छ । OAH ले छानेको व्यक्तिसँग स्वार्थको कुनै पनि व्यक्तिगत वा पेसागत द्वन्द हुने छैन ।

- मध्यस्थता अभिभावक वा बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा शिक्षाको लागि उत्तरदायी हुने सार्वजनिक संस्थाको लागि निःशुल्क उपलब्ध छ र यसले अभिभावकहरूलाई मध्यस्थताको लागि प्रोत्साहित गर्न अभिभावकहरूलाई भेट्ने खर्च पनि व्यहोर्छ ।
- बच्चाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा शिक्षाको लागि उत्तरदायी हुने सार्वजनिक संस्था तथा OAH सँग मध्यस्थताको लागि अनुरोध गरिन्छ । अभिभावकहरूलाई मध्यस्थताको लागि अनुरोध दायर गर्न सहयोग गर्नका लागि उक्त सार्वजनिक संस्था र MSDE को वेबसाइट www.marylandpublicschools.org मा फारम उपलब्ध हुन्छ । अधिक सहायताको लागि सार्वजनिक संस्थाको विशेष शिक्षा कार्यालय वा MSDE, विशेष शिक्षा/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा शाखा, 410-767-7770 मा सम्पर्क गर्नुहोस् ।
- मध्यस्थता दौरान अभिभावकहरू वा सार्वजनिक संस्थाको साथमा परामर्शदाता आउन सक्छ तथा सल्लाह दिन सक्छ ।
- मध्यस्थता सत्र सामान्यतया: लिखित अनुरोध प्राप्त भएको 20 दिन भित्र अभिभावक तथा सार्वजनिक संस्थाको लागि सुविधाजनक स्थानमा हुनेछ ।
- मध्यस्थता सत्रहरू बन्द पद्धतिहरू हुन्छन् । मध्यस्थताको दौरान हुने छलफलहरू अनिवार्य रूपले गोप्य रहनुपर्छ तथा कुनै हालतमा पनि पछि आउने उचित प्रक्रिया सुनवाई वा नागरिक कारवाहीमा प्रमाणको रूपमा प्रयोग गर्न पाइदैन । अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थालाई मध्यस्थता शुरु हुनु अगाडि गोपनीयता प्रतिज्ञामा हस्ताक्षर गर्न लगाउन सकिनेछ ।
- मध्यस्थतामा पक्षहरूले गरेको सहमतिलाई अनिवार्य रूपले यस्तो प्रकारको मुद्दाको सुनवाई गर्ने अधिकार भएको राज्य अदालत वा संघीय जिल्ला अदालतमा लागू हुने खालको लिखित सहमतिको रूपमा उतार्नुपर्छ ।
- कुनै सार्वजनिक संस्थाले मध्यस्थतालाई अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरीको सुनवाई सम्बन्धी अधिकारको अस्वीकार गर्ने वा ढिलो गर्ने प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्ने छैन ।

मध्यस्थतालाई प्रोत्साहित गर्ने बैठक:

सार्वजनिक संस्थाले मध्यस्थता प्रक्रियाको प्रयोग गर्न नचाहने अभिभावकहरूलाई मध्यस्थता प्रक्रियाको सुविधाहरूको बारेमा बर्णन गर्न तथा तिनीहरूलाई यो प्रक्रियाको प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्न अभिभावकहरूलाई सुविधा हुने समय र स्थानमा भेट्ने प्रस्ताव गर्न सक्छ ।

राज्य उजुरी तथा उचित प्रक्रिया उजुरी बीचमा भिन्नता:

मध्यस्थताको अतिरिक्त अभिभावकहरूसँग सार्वजनिक संस्थासँगको असहमतिहरूलाई समाधान गर्न राज्य उजुरी प्रक्रिया वा उचित प्रक्रिया उजुरीको प्रयोग गर्न अधिकार हुन्छ । यी विकल्पहरूको फरक फरक नियम तथा पद्धतिहरू हुन्छन् ।

राज्य उजुरी तथा उचित प्रक्रिया उजुरीको लागि छुट्टै IDEA नियमावलीहरू हुन्छन् । तल वर्णन गरिए झैं, जुन सुकै व्यक्ति वा संस्थाले सार्वजनिक संस्था IDEA को उल्लंघन गरेको भन्ने आरोप लगाउँदै राज्य उजुरी दायर गर्न सक्छ । अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थाले मात्र अपाङ्गता भएको कुनै बच्चाको पहिचान, मूल्याङ्कन, प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू वा शैक्षिक स्थानन् वा बच्चाको लागि उपलब्ध निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) सँग सम्बन्ध राख्ने जुन सुकै मुद्दालाई लिएर उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सक्छन् ।

उचित तवरले समयसीमा थप गरेको अवस्थामा बाहेक MSDE कर्मचारीले सामान्यतया अनिवार्य रूपले 60 पात्रो दिनभित्र राज्य उजुरीको समाधान गरिसक्नु पर्छ । ALJ ले अनिवार्य रूपले उचित प्रक्रिया उजुरीको सुनवाई गर्नुपर्छ (बैठक वा मध्यस्थता मार्फत समाधान नभएको अवस्थामा) तथा ALJ ले अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थाको अनुरोधमा समयसीमाको विशेष विस्तारलाई अनुमति दिएको अवस्थामा बाहेक समाधान अवधि समापन भएको 45 पात्रो दिन भित्र लिखित निर्णय जारी गर्नुपर्छ ।

यी विकल्पहरूको सारांश तथा तुलनाको लागि यो कागजातमा समावेश गरिएको कागजातहरू हेर्नुहोस् ।

राज्य उजुरी:

व्यक्ति तथा संगठनहरूसँग मेरिल्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग (MSDE) मा राज्य उजुरी दायर गर्ने अधिकार हुन्छ । राज्यलाई अनुसन्धान सञ्चालनका लागि लिखित उजुरीले अनिवार्य रूपले IDEA मा आवश्यक पारिए बमोजिमका विशेष मापदण्डहरू पूरा गर्नुपर्छ ।

कुनै व्यक्ति वा संगठनलाई कुनै सार्वजनिक संस्थाले प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा विशेष शिक्षा आवश्यकता सम्बन्धी संघीय वा राज्य कानून वा नियमावलीको उल्लंघन गरेको छ तथा कुनै सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया सुनवाईको निर्णयलाई कार्यन्वयन गरेको छैन भन्ने लागेमा राज्य उजुरी दायर गर्न सकिन्छ । यस्तो उजुरी अनिवार्य रूपले MSDE मा दायर गरिनुपर्छ तथा सहायक राज्य सुपेरिवेक्षकविशेष शिक्षा ,/प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू MSDE, 200 मेरिल्याण्ड ,बालटिमोर ,वेष्ट बालटिमोर स्ट्रिट ,21201 ठेगानामा पठाइनु पर्छ । MSDE मा उजुरी दायर गर्ने व्यक्ति वा संगठनले अनिवार्य रूपले त्यति नै बेला सार्वजनिक संस्थालाई पनि उजुरीको एक प्रति पठाउनु पर्छ । उजुरी दायर गर्न सहयोग गर्ने विस्तृत पद्धतिहरू तथा फारम MSDE को वेवसाइट www.marylandpublicschools.org मा वा विभागको उजुरी अनुसन्धान तथा उचित प्रक्रिया शाखाको टेलिफोन 410-767-7770 मा उपलब्ध छन् ।

राज्य उजुरीले अनिवार्य रूपले निम्न कुराहरू समावेश गर्नुपर्छ:

- सार्वजनिक संस्थाले संघीय वा राज्य कानून वा नियमावलीको आवश्यकताको उल्लंघन गरेको कथन;
- कथन आधारित भएको तथ्यहरू;
- राज्य उजुरी दायर गर्ने व्यक्ति/संगठनको हस्ताक्षर र सम्पर्क सूचना; र
- यदि राज्य उजुरीले कुनै विशेष बच्चाको सन्दर्भमा उल्लंघनको आरोप लागउँदै छ भने:
 - बच्चाको नाम तथा बसोबास गर्ने ठेगाना;
 - बच्चा जाने विद्यालयको नाम;
 - घरबिहीन बच्चा वा युवाको सन्दर्भमा बच्चाको उपलब्ध सम्पर्क विवरण तथ सो बच्चा पढ्ने विद्यालयको नाम;

- समस्यासँग सम्बन्धित तथ्यहरू सहितका बच्चाको समस्याको प्रकृतिको विवरण; र
- राज्य उजुरी दायर गरिंदाको बखत उक्त पक्षलाई जात र उपलब्ध भए सम्मको समस्याको प्रस्तावित समाधान ।

राज्य उजुरीले अनिवार्य रूपले राज्यले उजुरी प्राप्त गर्नुको बढीमा एक वर्ष अगाडि भएको उल्लंघनलाई आरोप लगाउनु पर्छ । MSDE ले राज्य उजुरी प्राप्त गरेको 60 पात्रो दिनभित्र आफ्नो निष्कर्ष जारी गर्नुपर्छ र यसले निम्न अवस्थामा 60-दिने समयसीमा विस्तार गर्न सक्छ:

- कुनै विशेष उजुरीको सन्दर्भमा असाधारण परिस्थितिहरू भएमा; वा
- संलग्न अभिभावक र सार्वजनिक संस्था ऐच्छिक रूपले मध्यस्थता वा विवाद समाधानको वैकल्पिक माध्यमहरूको प्रयोग गर्न समयलाई बढाउन राजी भएमा ।

कम्तीमा, MSDE ले निम्न काम गर्नेछ:

- आवश्यक परेको खण्डमा स्वतन्त्र स्थलगत अनुसन्धान सञ्चालन गर्ने;
- उजुरीकर्तालाई राज्य उजुरीमा उल्लेखित आरोपहरू सम्बन्धी मौखिक वा लिखित अतिरिक्त सूचना पेश गर्ने अवसर प्रदान गर्ने;
- सबै सान्दर्भिक सूचनाहरूको पुनरावलोकन गर्ने तथा सार्वजनिक संस्थाले संघीय वा राज्य कानूनको आवश्यकताहरूको उल्लंघन गरेको छ वा छैन भन्ने कुरा पत्ता लगाउन स्वतन्त्र निर्धारण गर्ने; र
- उजुरीकर्ता र सार्वजनिक संस्थालाई उजुरीमा भएको प्रत्येक आरोपलाई सम्बोधन गर्ने तथा तथ्य तथा परिणामको निष्कर्ष समावेश गर्ने लिखित निर्णय जारी गर्ने ।

आवश्यक भए, उक्त निर्णयले प्राविधिक सहायता क्रियाकलाप, वार्ता, तथा पालना सुनिश्चित गर्न गरिने सुधारात्मक कारवाहीहरू सहितका अन्तिम निर्णय र अन्तिम निर्णयको प्रभावकारी कार्यन्वयनको पद्धतिहरूको कारणहरू समेत समावेश गर्नेछ । यदि MSDE ले कुनै सार्वजनिक संस्थाले उपयुक्त सेवाहरू प्रदान गर्न असक्षम भएको छ भन्ने निर्धारण गर्छ भने अन्तिम लिखित निर्णयले सो बच्चाको आवश्यकताको लागि उपयुक्त हुने ती सेवाहरू तथा अपाङ्गता भएका सबै बच्चाको लागि उपयुक्त भविष्यका सेवाहरूको इन्कारलाई सार्वजनिक संस्थाले कसरी पुनर्मध्यस्थ गर्नुपर्छ भन्ने कुराको जानकारी दिनेछ ।

राज्य उजुरी समाधान गर्ने तरीका:

मध्यस्थता तथा असहमति समाधान गर्ने अन्य कम औपचारिक विधिहरू उपलब्ध हुन सक्छन् तथा त्यस्ता विधिहरूलाई प्रोत्साहित गरिन्छ । पक्षहरूले उजुरीको समाधान गरेमा MSDE ले संघीय नियमावली अन्तर्गत अनुसन्धान सञ्चालन गर्नु पर्दैन ।

उचित प्रक्रिया सुनवाईको अधिनमा रहेको राज्य उजुरी समाधान गर्ने तरीका:

MSDE ले उचित प्रक्रिया सुनवाईको खण्ड रहेको राज्य उजुरी प्राप्त गरेमा वा कुनै राज्य उजुरीले धेरै मुद्दाहरू समावेश गर्छ जसमध्ये एक वा सो भन्दा बढी मुद्दाहरू सुनवाईको खण्ड भएमा, MSDE ले अनिवार्य रूपले उचित प्रक्रिया सुनवाईमा सम्बोधित भइरहेको राज्य उजुरीको खण्डलाई त्यो उचित प्रक्रिया सुनवाईको निष्कर्ष ननिस्कृजेल सम्मलाई छुट्याउनु पर्छ । यद्यपि, उचित प्रक्रिया सुनवाईको खण्ड नरहेको राज्य उजुरीको जुनसुकै मुद्दालाई पनि अनिवार्य रूपले माथि उल्लेखित समयसीमा तथा पद्धतिहरूको प्रयोग गरेर समाधान गर्नुपर्छ । यदि राज्य उजुरीमा कुनै उचित प्रक्रिया सुनवाईमा पहिलै निर्णय गरिएको उही पक्षहरू समावेश गर्ने मुद्दा उठेमा, उक्त सुनवाई बाध्यकारी हुन्छ र MSDE ले उजुरीकर्तालाई सो प्रभावको बारेमा जानकारी गराउने छ ।

उचित प्रक्रिया उजुरी:

अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थाले कुनै बच्चाको पहिचान, मूल्याङ्कन, प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवा वा शैक्षिक स्थान न वा निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) सँग सम्बन्धित हुने जुन सुकै मुद्दामा पनि उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सक्छन् ।

उक्त उचित प्रक्रिया उजुरीले अनिवार्य रूपले अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया उजुरीको आधार सृजना गर्ने आरोपित कारवाहीको बारेमा थाह पाएको वा थाह पाउनु पर्ने बढीमा दुई वर्षभित्र भएको कुनै उल्लंघनलाई दोष देखाएको हुनु पर्छ ।

यदि अभिभावकले सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया उजुरीमा पहिचान भएको मुद्दाहरूको समाधान आफूले गरेको भनेर विशेष रूपले गलत प्रतिनिधित्व गरेको वा सार्वजनिक संस्थाले IDEA अन्तर्गत प्रदान गर्नुपर्ने सूचना अभिभावकबाट लुकाएको कारणले समयसीमा भित्र उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सकिएन भने यो समयसीमा लागू हुँदैन ।

उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न, अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था (वा अभिभावकको वकील वा सार्वजनिक संस्थाको वकील) ले अनिवार्य रूपले अर्को पक्ष तथा OAH उचित प्रक्रिया उजुरी पेश गर्नुपर्छ । उक्त उजुरीले अनिवार्य रूपले तल उल्लेखित सामाग्रीहरू समावेश गर्नुपर्छ र यसलाई अनिवार्य रूपले गोप्य राखिनु पर्छ ।

अभिभावकहरूलाई उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न सहयोग गर्न, मध्यस्थता तथा उचित प्रक्रिया उजुरीको अनुरोध फारम बच्चालाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू प्रदान गरिएको सार्वजनिक संस्था, बच्चा जाने विद्यालय र MSDE को वेवसाइट www.marylandpublicschools.org बाट उपलब्ध हुन्छ । अधिक सहायताको लागि सार्वजनिक संस्थाको प्रारम्भिक हस्तक्षेप कार्यालय, विशेष शिक्षा कार्यालय वा MSDE, विशेष शिक्षा र प्रारम्भिक हस्तक्षेप सेवाहरू विभागको टेलिफोन (410) 767-7770 मा सम्पर्क गर्नुहोस् ।

उचित प्रक्रिया उजुरीको विषयवस्तु:

उचित प्रक्रिया उजुरीले अनिवार्य रूपले निम्न कुराहरू समावेश गर्नुपर्छ:

- बच्चाको नाम;
- बच्चाको बासस्थानको ठेगाना (वा, घरबिहीन बच्चाको सन्दर्भमा उपलब्ध सम्पर्क ठेगाना);
- बच्चा पढ्ने विद्यालयको नाम;
- बच्चाको शिक्षाको लागि उत्तरदायी सार्वजनिक संस्थाको नाम (अर्थात, स्थानीय विद्यालय प्रणाली);
- प्रस्तावित वा इन्कार गरिएको शुरुवात वा परिवर्तनसँग सम्बन्धित समस्यासँग सम्बन्धित तथ्यहरू सहितका समस्याको विवरण; र
- उजुरी दायर गरिंदाको बखत उक्त पक्षलाई ज्ञात र उपलब्ध भए सम्मको समस्याको प्रस्तावित समाधान ।

अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था (वा अभिभावकको वकील वा सार्वजनिक संस्थाको वकील) यो सूचना समावेश गरेर उचित प्रक्रिया उजुरी दायर नगरुञ्जेलसम्म अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था उचित प्रक्रिया सुनवाई प्राप्त गर्न सक्ने छैनन् ।

उचित प्रक्रिया उजुरी माथिको प्रतिक्रिया:

कुनै पक्षले उचित प्रक्रिया उजुरीको दर्ता गर्दा, बच्चा प्रारम्भिक हस्तक्षेप र शिक्षाको लागि उत्तरदायी रहेको सार्वजनिक संस्थाले निम्न कुराहरू गर्नेछ:

- अभिभावकलाई उपलब्ध निःशुल्क वा न्यून लागत कानून वा अन्य सान्दर्भिक सेवाहरूको बारेमा जानकारी दिने;
- अभिभावकलाई प्रक्रियागत सुरक्षा कागजातको एक प्रति उपलब्ध गराउने; र
- अभिभावकलाई मध्यस्थताको उपलब्धताको बारेमा जानकारी दिने ।

कुनै सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकहरूले उचित प्रक्रिया उजुरीमा उठाएका मुद्दाहरूको बारेमा तिनीहरूलाई अग्रिम लिखित सूचना पठाएको छैन भने, उक्त सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकलाई उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त भएको 10 दिनभित्र निम्न कुराहरू समावेश गरेर एउटा प्रतिक्रिया पठाउने छ:

- सार्वजनिक संस्थाले किन कारवाही(हरू) गर्ने प्रस्ताव गर्छ वा इन्कार गर्छ भन्ने बारेमा स्पष्टिकरण;
- सार्वजनिक संस्थाले विचार गरेका कुनै अन्य विकल्पहरूको विवरण तथा ती विकल्पहरूलाई अस्वीकार गर्नुका कारणहरू;
- अपाङ्गता भएको बच्चाको अभिभावकहरूसँग यो खण्डको प्रक्रियागत सुरक्षा अन्तर्गत सुरक्षाहरू छन् भन्ने कथन तथा यदि यो सूचना मूल्याङ्कनको प्रारम्भिक सिफारिस होइन भने प्रक्रियागत सुरक्षाको प्रतिलिपि प्राप्त गर्ने तरीकाको कथन; र
- IDEA अन्तर्गतका व्यवस्थाहरू बुझ्न सहायता प्राप्त गर्न अभिभावकहरूले सम्पर्क गर्नु पर्ने श्रोतहरू ।

यो प्रतिक्रियाले कुनै सार्वजनिक संस्थालाई उचित भएको खण्डमा अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी अपर्याप्त थियो भनी दावी गर्न रोक्ने छैन ।

उचित प्रक्रिया उजुरीको अर्को पक्ष (अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था) ले अनिवार्य रूपले अर्को पक्षलाई उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त भएको 10 पात्रो दिन भित्र उचित प्रक्रिया उजुरीमा भएका मुद्दाहरूलाई विशेष रूपले सम्बोधन गर्ने खालको एउटा प्रतिक्रिया पठाउनु पर्छ ।

सूचनाको पर्याप्तता:

उजुरी प्राप्त गर्ने पक्षले लिखित रूपमा OAH र अर्को पक्षलाई प्राप्त भएको 15 दिन भित्र प्राप्त गर्ने पक्षलाई उचित प्रक्रिया उजुरीले सामाग्री आवश्यकता पूरा गर्दैन भनी सूचित गरेको अवस्थामा बाहेक उचित प्रक्रिया उजुरीलाई पर्याप्त ठानिन्छ । अपूर्णताको सूचना प्राप्त भएको पाँच (5) दिनभित्र OAH ले उचित प्रक्रिया उजुरीले सामाग्री आवश्यकता पूरा गर्छ वा गर्दैन भन्ने कुराको निर्णय गरी पक्षहरूलाई तुरुन्तै लिखित रूपमा सूचित गर्नेछ ।

अर्को पक्षले लिखित रूपमा सहमत भएको र निजलाई तल उल्लेखित समाधान बैठकको माध्यमबाट मुद्दाहरूको समाधान गर्ने अवसर प्रदान गरिएमा वा OAH ले उचित प्रक्रिया उजुरी भएको बढीमा पाँच (5) दिन अघि अनुमति प्रदान गरेमा मात्र सम्बन्धित पक्षले आफ्नो उचित प्रक्रिया उजुरी संशोधन गर्न सक्छ । संशोधित उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गरेपछि फेरि समाधान बैठक तथा उचित प्रक्रिया सुनवाईको समयसीमा शुरु हुन्छ ।

कार्यवाहीको दौरान बालकको स्थिति:

(अनुशासन खण्ड अन्तर्गत व्यवस्था गरिएको बाहेकका) कुनै प्रशासनिक वा न्यायिक कार्यवाहीहरू विचाराधीन रहेको अवस्थामा, अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाहरू अर्को कुरामा सहमत नभएसम्म, उक्त बच्चा अनिवार्य रूपले निजको साविकको प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा शैक्षिक स्थाननमै रहनुपर्छ । यदि कार्यवाहीले सार्वजनिक विद्यालयमा बच्चाको प्रारम्भिक भर्नाको लागि गरिने प्रारम्भिक आवेदनलाई समावेश गर्छ भने सो बच्चालाई सम्पूर्ण कार्यवाहीहरू समापन हुँजेलसम्म अनिवार्य रूपले अभिभावकीय सहमति लिएर सार्वजनिक कार्यक्रममा राखिनु पर्छ । ALJ को निर्णय हस्तक्षेप सेवाहरू वा शिक्षा स्थानन उचित छ भन्ने अभिभावकहरूको विचारसँग सहमत भएमा उक्त स्थानन भविष्यमा हुने पुनरावेदनहरू विचाराधीन रहँदाको बखत बच्चा हालको स्थानमा नै रहन्छ ।

समाधान प्रक्रिया:

अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त गरेको 15 पात्रो दिन भित्र, र उचित प्रक्रिया सुनवाई शुरु हुनु पूर्व, सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले अभिभावक तथा अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरीमा पहिचान भएका तथ्यहरूको विशेष जानकारी भएको व्यक्तिगत पारिवारिक सेवा योजना (IFSP) समूह वा व्यक्तिगत शिक्षा कार्यक्रम (IEP) को सान्दर्भिक सदस्य वा सदस्यहरूसँग एउटा बैठक गर्नुपर्छ । उक्त बैठकमा:

- अनिवार्य रूपले सार्वजनिक संस्थाको पक्षबाट निर्णय अधिकार भएको सार्वजनिक संस्थाको एक जना प्रतिनिधि समावेश गर्नुपर्छ; र
- अभिभावकले आफ्नो वकील नल्याएसम्म सार्वजनिक संस्थाको प्रतिनिधित्व गर्ने कुनै वकील समावेश गर्नु हुँदैन ।

अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले उक्त बैठकमा सहभागी हुने IFSP वा IEP टोलीको सान्दर्भिक सदस्यहरूको निर्धारण गर्छन् ।

अभिभावकको लागि उक्त बैठकको उद्देश्य उचित प्रक्रिया उजुरी तथा उजुरीको आधारको सृजना गर्ने तथ्यको छलफल गर्नु हुन्छ ताकी सार्वजनिक संस्थासँग विवादको समाधान गर्ने अवसर कायम रहोस् ।

निम्न अवस्थामा समाधान बैठकको आवश्यकता पर्दैन:

- अभिभावक र सार्वजनिक संस्था लिखित रूपमा बैठक नगर्न राजी भएमा;
- अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले मध्यस्थताको प्रयोग गर्न राजी भएमा; वा
- सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया उजुरीको शुरुवात गरेमा ।

सार्वजनिक संस्थाले उजुरी प्राप्त भएको 30 पात्रो दिन (समाधान अवधि) भित्र अभिभावकलाई सन्तुष्ट पार्ने हिसावले उचित प्रक्रिया उजुरीको समाधान नगरेको अवस्थामा उचित प्रक्रिया सुनवाई हुन सक्छ ।

तल “30 पात्रो दिन समाधान अवधिमा समायोजनहरू” वा “तीव्र समयसीमा” खण्डमा वर्णन गरिएका परिस्थितिहरू मध्ये कुनै एक लागू हुने अवस्थामा बाहेक 30-दिने समाधान अवधिको अन्त्य हुने वित्तिकै अन्तिम निर्णय जारी गर्ने 45-दिने समयसीमा शुरु हुन्छ ।

30 पात्रो दिन समाधान अवधिमा समायोजनहरू:

अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले समाधान प्रक्रिया विस्तार गर्न, समाधान प्रक्रियामा नजान वा मध्यस्थताको प्रयोग गर्न राजी भएको अवस्थामा बाहेक समाधान बैठकमा अभिभावक सहभागी नहुनुले बैठक नहुनेजेलका लागि समाधान प्रक्रिया तथा उचित प्रक्रिया सुनवाईको समयसीमालाई ढिलो गर्नेछ ।

उचित प्रयत्न गरेर त्यस्ता प्रयत्नहरूको प्रलेखन गरेपछि सार्वजनिक संस्थाले समाधान बैठकमा अभिभावकको सहभागिता प्राप्त गर्न सकेन भने, उक्त सार्वजनिक संस्थाले 30-दिने समाधान अवधिको अन्त्यपछि ALJ उचित प्रक्रिया उजुरीलाई रद्द गर्न अनुरोध गर्न सक्छ । सार्वजनिक संस्थाले गरेको प्रयत्नको प्रलेखनले अनिवार्य रूपले पारस्परिक रूपमा राजी भएको समय तथा स्थानको व्यवस्था गर्न गरेका प्रयत्नहरूमा निम्न कुराहरू जस्ता अभिलेख समावेश गर्नुपर्छ:

- गरेको वा गर्ने प्रयत्न गरेको टेलिफोन तथा तिनको परिणामको विस्तृत अभिलेख;
- अभिभावकलाई पठाइएको पत्रचार तथा प्राप्त भएको कुनै प्रतिक्रियाको प्रतिलिपि; र
- अभिभावकको घरमा तथा रोजगारस्थलमा गरेको भ्रमण तथा त्यस्ता भ्रमणहरूको परिणामहरूको विस्तृत विवरण ।

यदि सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरीको सूचना प्राप्त गरेको 15 पात्रो दिन भित्र समाधान बैठक नगरेमा वा समाधान बैठकमा सहभागी नभएमा, अभिभावकले सुनवाई गर्न तथा 45 पात्रो दिन भित्र निर्णय जारी गर्न अनुरोध गर्न सक्छ ।

अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले समाधान बैठक नगर्न लिखित रूपमा राजी भएमा, उचित प्रक्रिया सुनवाईको 45-दिने समयसीमा अर्को दिन देखि शुरु हुन्छ ।

मध्यस्थता वा समाधान बैठकको शुरुवातपछि तथा 30-दिने समाधान अवधि पूरा हुनु अगाडि, अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले लिखित रूपमा कुनै सहमति सम्भव छैन भन्ने कुरामा राजी भएमा, उचित प्रक्रिया सुनवाईको 45-दिन समयसीमा अर्को दिन देखि शुरु हुन्छ ।

अभिभावक र सार्वजनिक संस्था मध्यस्थताको प्रयोग गर्न राजी भएमा 30-दिने समाधान अवधिको अन्त्य हुने वित्तिकै दुबै पक्षहरू सहमति नहुन्जेलसम्म मध्यस्थता प्रक्रियालाई निरन्तरता दिन लिखित रूपमा राजी हुन सक्छन् । यद्यपि, अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था मध्ये कुनै एक पक्ष मध्यस्थता प्रक्रियाबाट बाहिरिएमा उचित प्रक्रिया सुनवाईको 45-दिन समयसीमा अर्को दिन देखि शुरु हुन्छ ।

समाधान सम्झौता सहमति:

यदि समाधान बैठकमा विवादको समाधान निस्किएमा, अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले निम्न अनुसारको कानूनी रूपले बाध्यकारी हुने सहमति गर्नु पर्नेछ:

- अभिभावक र सार्वजनिक संस्थालाई सहमति मान्न लगाउने अधिकार भएको सार्वजनिक संस्थाको प्रतिनिधित्वद्वारा हस्ताक्षरित; र
- पूर्ण कार्यक्षेत्र भएको राज्य अदालतमा (यस्तो प्रकारको मुद्दाको सुनवाई गर्ने अधिकार भएको राज्य अदालत) वा संघीय राज्य अदालतमा लागू गर्न सक्ने।

समाधान बैठकको परिणाम स्वरूप, अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले कुनै सहमति गरेमा कुनै एक पक्षले उक्त सहमतिलाई तीन (3) व्यवसायिक दिनभित्र रद्द गर्न सक्नेछन् ।

उचित प्रक्रिया सुनवाई:

विवादमा संलग्न अभिभावक र सार्वजनिक संस्थासँग उचित प्रक्रिया उजुरीको दायर गरेपछि निष्पक्ष उचित प्रक्रिया सुनवाई प्राप्त गर्ने अधिकार हुन्छ ।

प्रशासनिक कानून न्यायाधीश (ALJ):

- प्रशासनिक सुनवाईको कार्यालयको एक कर्मचारी हुन्;
- सँग सुनवाईमा हुने आफ्नो वस्तुगततासँग टकराव गर्ने खालका व्यक्तिगत वा पेशागत स्वार्थहरू हुने छैनन्;
- IDEA का प्रावधानहरू, IDEA सँग सम्बन्धित संघीय र राज्य नियमावली तथा IDEA को कानूनी व्यख्याको बारेमा जानकारी हुन्छन् र बुझ्छन्; र
- सँग उचित कानून मापदण्ड अनुसार कानूनी अभ्याससँग मेल खाने हिसावले सुनवाई सञ्चालन गर्ने र निर्णय गर्ने तथा लेख्ने ज्ञान तथा योग्यता छन् ।

उचित प्रक्रिया उजुरीको विषय:

उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्ने पक्ष (अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था) ले उचित प्रक्रिया उजुरीमा सम्बोधित नभएका मुद्दाहरूलाई अर्को पक्ष राजी नभइन्जेलसम्म उचित प्रक्रिया सुनवाईमा उठाउन पाउने छैन ।

सुनवाई अधिकारहरू:

(IDEA अनुशासन सम्बन्धी पद्धतिहरूको बारेमा हुने सुनवाई सहितका) उचित प्रक्रिया सुनवाईको दुबै पक्षसँग निम्न अधिकार हुन्छ:

- राज्य सरकार दफा §9-1607.1, मेरिल्याण्डको सटिक सहिता अनुसार उचित प्रक्रिया सुनवाईमा आफ्नो प्रतिनिधित्व आफै गर्ने वा कुनै वकीलद्वारा प्रतिनिधित्व गरिने;
- अपाङ्गता भएका बच्चाहरूको बारेमा विशेष ज्ञान वा तालीम प्राप्त गरेको कुनै वकील वा व्यक्तिहरूलाई साथमा ल्याउने तथा निजद्वारा सल्लाह प्राप्त गर्ने;

- प्रमाण पेश गर्ने र सामना गर्ने, जिरह गर्ने तथा साक्षीहरूलाई उपस्थित हुन लगाउने;
- सुनवाईको कम्तिमा 5 व्यवसायिक दिन अगाडि आफूलाई नबताइएको प्रमाण सुनवाईमा पेश गर्न निषेध गर्ने;
- सुनवाईको लिखित, वा अभिभावकको विकल्पमा, विद्युतीय, शब्द शब्दको अभिलेख प्राप्त गर्ने; र
- तथ्य तथा निर्णयहरूको लिखित, वा अभिभावकको विकल्पमा, विद्युतीय निष्कर्ष प्राप्त गर्ने ।

सूचनाको अतिरिक्त खुलासा:

उचित प्रक्रिया सुनवाईको कम्तिमा पाँच (5) व्यवसायिक दिन अगाडि, अभिभावक र सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले सो समयसम्म पूरा गरिएका सम्पूर्ण मूल्याङ्कनहरू तथा सार्वजनिक संस्था र अभिभावकले सुनवाईमा प्रयोग गर्ने मनसाय राखेको ती मूल्याङ्कनहरूमा आधारित सिफारिसहरू एक अर्कालाई प्रकट गरिसक्नु पर्छ ।

कुनै ALJ ले यो आवश्यकता पूरा नगर्ने कुनै पक्षलाई अर्को पक्षको अनुमति बिना सुनवाईमा मूल्याङ्कन तथा सिफारिस पेश गर्नबाट रोक्न सक्छ ।

अभिभावकको अधिकारहरू:

अभिभावकसँग निम्न अधिकारहरू हुन्छन्:

- बच्चालाई उपस्थित गराउने;
- सर्वसाधारणको लागि सुनवाई खुला गर्ने; र
- आफूलाई सुनवाईको अभिलेख, तथ्यहरूको निष्कर्ष र निर्णय निःशुल्क उपलब्ध गर्न लगाउने ।

सुनवाई निर्णय:

कुनै बच्चाले निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षा (FAPE) प्राप्त गर्यो वा गरेन भन्ने सम्बन्धी ALJ को निर्णय अनिवार्य रूपले सारभूत आधारहरूमा आधारित हुनुपर्छ । कुनै प्रक्रियागत उल्लंघनलाई आरोप लगाउने मुद्दाहरूमा निम्न अवस्थामा मात्र ALJ ले उक्त बच्चाले FAPE प्राप्त गरेन भन्ने कुरा पत्ता लगाउन सक्छ:

- प्रक्रियागत अपूर्णताले बच्चाको FAPE सम्बन्धी अधिकारमा हस्तक्षेप गरेमा;
- प्रक्रियागत अपूर्णताले महत्वपूर्ण रूपले बच्चाको FAPE प्रावधान सँग सम्बन्धित निर्णय प्रक्रियामा अभिभावकको सहभागिताको अवसरमा हस्तक्षेप गरेमा; वा
- प्रक्रियागत अपूर्णताले शैक्षिक सुविधाको वञ्चितकरणको अवस्था सृजना गरेमा ।

माथि वर्णन गरिएका कुनै पनि व्यवस्थाहरूलाई ALJ लाई कुनै सार्वजनिक संस्थालाई IDEA को खण्ड B अन्तर्गतका संघीय नियमावलीहरूको प्रक्रियागत सुरक्षा (34 CFR 300.500 देखि 300.536 सम्म) को आवश्यकताहरूको पलना गर्न रोक्ने हिसावले व्यख्या गर्न सकिन्न ।

छुट्टै उचित प्रक्रिया उजुरी:

IDEA को प्रक्रियागत सुरक्षा खण्डमा उल्लेख गरिएको कुनै पनि कुराले अभिभावकलाई पहिला नै दायर गरिएको उचित प्रक्रिया उजुरीको भन्दा फरक मुद्दा भएको छुट्टै उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न रोक्दैन ।

सुनवाईको समयसीमा र सुविधा:

समाधान बैठकको 30 पात्रो दिनको समाप्त भएको बढीमा 45 पात्रो दिन पछि, वा “30 पात्रो दिन समाधान अवधिमा समायोजनहरू” वा “तीव्र समयसीमा” अन्तर्गत वर्णन गरिएको समायोजित समयसीमाको अन्त्यपछि बढीमा 45 पात्रो दिनभित्र:

- सुनवाईमा अन्तिम निर्णय गरिन्छ; र
- प्रत्येक पक्षलाई निर्णयको एक प्रति हुलाकबाट पठाइन्छ ।

कुनै ALJ कुनै एक पक्षको अनुरोधमा 45-दिने समय सीमा पछि पनि समयको विशेष विस्तारलाई अनुमति दिन सक्छन् । प्रत्येक सुनवाई अनिवार्य रूपले अभिभावक र बच्चाको लागि उचित रूपले सुविधाजनक समय र स्थानमा हुनुपर्छ ।

तीव्र समयसीमा:

अपाङ्गता भएको बच्चाको पक्षबाट निम्न कुराहरूसँग सम्बन्धित उचित प्रक्रिया उजुरी दायर भएको अवस्थामा तीव्र उचित प्रक्रिया सुनवाईको व्यवस्था गर्ने दायित्व सार्वजनिक संस्थाको हो:

- हाल विद्यालय भर्ना नभएको र विद्यालय नगइरहेको अपाङ्गता भएको बच्चा;
- अपाङ्गता भएको बच्चाको अन्तरिम वैकल्पिक शैक्षिक वातावरणमा भर्ना; वा
- प्रकट निर्धारण ।

उचित प्रक्रिया सुनवाई अनिवार्य रूपले उजुरी दायर गरिएको 20 विद्यालय दिनभित्र होइसक्नु पर्छ । ALJ ले अनिवार्य रूपले सुनवाई भएको 10 दिनभित्र निर्धारण गरिसक्नुपर्छ । समाधान बैठक अनिवार्य रूपले उचित प्रक्रिया उजुरीको सूचना प्राप्त भएको सात (7) पात्रो दिन भित्र बसिसक्नु पर्छ र उक्त मुद्दा उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त भएको 15 पात्रो दिन भित्र दुबै पक्षहरू सन्तुष्ट हुने गरी समाधान नभएसम्म उक्त उचित प्रक्रिया सुनवाई अघि बढ्नेछ ।

अन्तिम सुनवाई निर्णय:

अभिभावक वा सार्वजनिक संस्थाले पुनरावेदन नगरेसम्म ALJ को निर्णय अन्तिम हुन्छ । निष्कर्ष तथा निर्णयद्वारा पिडित जुनै पक्षसँग पनि उचित प्रक्रिया सुनवाईमा पस्तुत गरिएका उजुरीको सन्दर्भमा नागरिक कारवाही गर्ने अधिकार हुन्छ ।

पुनरावेदन:

निष्कर्ष तथा निर्णयसँग राजी नहुने सुनवाईको जुनसुकै पक्षसँग विवादको मात्रालाई ध्यान नदिइकनै ALJ ले निर्णय सुनाएको 120 दिन भित्र योग्य कार्यक्षेत्र भएको राज्य अदालत वा संयुक्त राज्य अमेरिकाको जिल्ला अदालतमा नागरिक कारवाही सञ्चालन गरेर पुनरावेदन गर्ने अधिकार हुन्छ ।

जुनैसुकै नागरिक कारवाहीमा, अदालतले:

- प्रशासनिक कार्यवाहीको अभिलेखहरू प्राप्त गर्नेछ;
- अभिभावकको अनुरोध वा सार्वजनिक संस्थाको अनुरोधमा अतिरिक्त प्रमाणको सुनवाई गर्नेछ;
- आफ्नो निर्णयलाई प्रमाणको प्रधानतामा आधारित गर्नेछ; र
- अदालतलाई उचित लागेको सहूलियत प्रदान गर्नेछ ।

IDEA को खण्ड B मा रहेको कुनै कुराले अमेरिकी संविधान, 1990 को अमेरिकी अपाङ्गता ऐन, 1973 को पुनर्वास ऐनको शीर्षक V (भाग 504) वा अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको अधिकारहरू सुरक्षित गर्ने अन्य संघीय कानूनहरू अन्तर्गत उपलब्ध अधिकार, पद्धति तथा उपचारहरूलाई निषेध वा सीमित गर्ने छैन । अपवादको रूपमा यी कानूनहरू अन्तर्गत नागरिक कारवाही दायर गर्नु अगाडि अभिभावकहरू वा सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रूपले OAH सँगको उचित प्रक्रिया सुनवाईको पद्धतिहरू प्रयोग गरि सकेको हुनुपर्छ । यसको अर्थ हो अभिभावकहरू IDEA अन्तर्गत उपलब्ध उपचारहरू समेटने अन्य कानूनहरू अन्तर्गत उपचार प्राप्त गर्न सक्छन् तर सामान्यतया, ती अन्य कानूनहरू अन्तर्गत राहत प्राप्त गर्न अभिभावकहरूले अदालत जानुपूर्व अनिवार्य रूपले पहिले IDEA अन्तर्गत उपलब्ध प्रशासनिक उपचारहरू (उचित प्रक्रिया उजुरी, समाधान बैठक, निष्पक्ष उचित प्रक्रिया सुनवाई पद्धतिहरू आदि) को प्रयोग गर्नुपर्छ ।

वकीलहरूको शुल्क

IDEA अन्तर्गत ल्याइएका कुनै पनि कारवाही वा कार्यवाहीमा, अदालतले निम्न व्यक्तिहरूलाई वकीलको उचित दस्तुर प्रदान गर्नसक्छ:

- विद्यमान पक्ष रहेको अपाङ्गता भएको बच्चाको अभिभावक वा माता वा पिताहरूलाई;
- MSDE वा कुनै अर्को सार्वजनिक संस्थाको रूपमा रहेको विद्यमान पक्षलाई अनुचित, अव्यवहारिक वा आधारहीन उजुरी वा पछि हुने कारवाहीको कारण दायर गर्ने अभिभावकको वकीलको विरुद्धमा वा मुद्दा स्पष्ट रूपमा अनुचित, अव्यवहारिक वा आधारहीन भइसकेपछि पनि मुद्दालाई निरन्तरता दिने अभिभावकको वकीलको विरुद्धमा; वा

- अभिभावकको उजुरी वा कारवाहीको कारण सताउन, अनावश्यक ढिलासुस्ती गराउन वा मुद्दाको लागत अनावश्यक रूपले बढाउने जस्तो अनुचित प्रयोजनको लागि पेश गरिएको अवस्थामा MSDE वा कुनै अर्को सार्वजनिक संस्थाको रूपमा रहेको विद्यमान पक्षलाई अभिभावकको वकील विरुद्ध वा अभिभावक विरुद्धमा

उपलब्ध गराइएको दस्तुर अनिवार्य रूपले प्रदान गरिएको सेवाको प्रकार तथा गुणस्तरको आवश्यकता सृजना हुने समुदायमा विद्यमान दरमा आधारित हुनुपर्छ । उपलब्ध गराइएको दस्तुर गणना गर्न कुनै बोनस वा गुणकको प्रयोग गर्न पाइदैन ।

निम्न परिस्थितिहरूमा दस्तुरहरू उपलब्ध नगराइन पनि सकिन्छ:

- उचित प्रक्रिया सुनवाई वा न्यायिक कारवाहीको परिणाम स्वरूप गरिने वाहेकका कुनै IFSP वा IEP टोली बैठकका लागि;
- उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्नुभन्दा अगाडि गरिएको मध्यस्थताको लागि;
- समाधान बैठकहरूका लागि
- निम्न अवस्थामा अभिभावकलाई लिखित सम्झौतापछि प्रस्ताव गरिएको सेवाहरूको लागि:
 - संघीय नियम तथा नागरिक पद्धतिको नियम 68 अन्तर्गत समयसीमा भित्र वा प्रशासनिक कार्यवाहीमा कार्यवाही शुरु हुनुभन्दा दश दिन अगाडि भन्दा चाँडो प्रस्ताव गरिएमा;
 - उक्त प्रस्ताव दश दिनभित्र स्वीकृत नभएमा; र
 - अदालतले अभिभावकद्वारा सुनवाईमा प्राप्त गरेको राहत सम्झौताको प्रस्ताव भन्दा बढी अनुकूल छैन भन्ने कुरा पत्ता लगाएमा । अभिभावकले सम्झौता प्रस्ताव अस्वीकार गर्नुलाई पर्याप्त मात्रामा पुष्टि गर्न सकिएमा दस्तुर तथा लागतहरू दिइन सकिन्छ ।

निम्न परिस्थितिहरूमा दस्तुर घटाउन सकिन्छ:

- अभिभावक वा अभिभावकको वकीलले विवादको समाधान गर्न अनुचित रूपले ढिलाई गरेमा;
- दस्तुरको रकम समुदायमा उचित रूपले तुलनात्मक सिप, इज्जत र अनुभव भएको वकीलहरूबाट उस्तै प्रकारका सेवाहरू प्राप्त गर्नको लागि समुदायमा प्रचलित दर भन्दा अनुचित रूपले बढी भएमा;
- कार्यवाहीको प्रकृतिलाई मध्यनजर गर्दा समय र सेवाहरू अत्याधिक भएको ठहरिएमा; वा
- वकीलले उचित प्रक्रिया सुनवाई अनुरोध सूचना दायर गर्दा उचित सूचना उपलब्ध नगराएमा ।

निम्न अवस्थामा दस्तुरहरू घटाइने छैन:

- उक्त सार्वजनिक संस्थाले समाधान गर्न ढिलासुस्ती गरेमा; वा
- प्रक्रियागत सुरक्षा आवश्यकताको उल्लंघन भएमा ।

वकीलको दस्तुर प्राप्त गर्ने सम्बन्धी अभिभावकको अधिकार IDEA मा व्यवस्था गरिएमा केही निश्चित शर्तहरू पूरा गर्नमा आधारित रहने भएकोले अभिभावकले यो कुराको बारेमा आफ्ना वकीलहरूसँग छलफल गर्नुपर्छ ।

समावेश: IDEA विवाद समाधान प्रक्रिया तुलना चार्ट

	मध्यस्थता	उचित प्रक्रिया उजुरी	समाधान प्रक्रिया	राज्य उजुरी
यो प्रक्रिया कसले शुरु गर्न सक्छ ?	अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था, तर दुबैका लागि ऐच्छिक हुनुपर्छ	अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था	पक्षहरू मध्यस्थताको प्रयोग नगर्न वा गर्न राजी नभएसम्म सार्वजनिक संस्थाले उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त गरेपछि समाधान बैठकको मिति तोक्छ	राज्य वाहिरका व्यक्ति वा संगठन सहितका जुन सुकै व्यक्ति वा संगठन
दायर गर्ने समयसीमा के हो ?	तोकिएको छैन	पक्षले सीमित अपेक्षामा रहेको समस्या थाह पाएको वा थाह पाउनु पर्ने 2 वर्ष ¹	अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरीले शुरु गरिने	आरोप लागेको उल्लंघनको मितिदेखि 1 वर्ष
के कस्ता मुद्दाहरू समाधान गर्न सकिन्छ ?	उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्नु अगाडि उठ्ने मुद्दाहरू सहितका भाग 300 अन्तर्गतका जुन सुकै मुद्दाहरू (अपवादहरू छन्) ²	निःशुल्क उचित सार्वजनिक शिक्षाको पहिचान, मूल्याङ्कन वा शैक्षिक स्थानान् वा व्यवस्थासँग सम्बन्धित जुनसुकै मुद्दा (अपवादहरू छन्)	अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरीमा उठाइएका मुद्दाहरू सरह नै	IDEA को भाग B वा भाग 300 को आरोपित उल्लंघन
मुद्दाहरूको समाधान गर्ने समयसीमा के हो ?	तोकिएको छैन	समयसीमा विशेष विस्तारलाई अनुमति दिइएको अवस्थामा बाहेक समाधान अवधि सकिएको 45 दिन भित्र ^{3,4}	पक्षहरू बैठक नगर्न वा मध्यस्थताको प्रयोग गर्न लिखित रुपमा राजी नभएसम्म सार्वजनिक संस्थाले अनिवार्य रुपले अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त गरेको 15 दिन भित्र समाधान बैठक गरिसक्नु पर्छ पक्षहरू अर्को कुरामा राजी नभएसम्म वा अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था समाधान बैठकमा भाग लिन असक्षम नभएसम्म वा सार्वजनिक संस्था अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त गरेको 15 दिन भित्र समाधान बैठक गराउन असक्षम नभएसम्म समाधान अवधि अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त भएको मितिले 30 दिन हुन्छ ^{3, 5, 6, 7}	विस्तारलाई अनुमति नदिएसम्म उजुरी प्राप्त भएको 60 दिन ⁸

मुद्दाहरूको समाधान कसले गर्छ ?	मध्यस्थकर्ताको सहायताले अभिभावक र सार्वजनिक संस्था प्रक्रिया ऐच्छिक तथा दुबै पक्षहरूले अनिवार्य रूपले कुनै समाधानमा राजी हुनुपर्छ	सुनवाई गर्ने अधिकृत/प्रशासनिक कानून न्यायाधीश (ALJ)	अभिभावक र सार्वजनिक संस्था दुबै पक्षहरू अनिवार्य रूपले समाधानमा राजी हुनु पर्छ	मेरील्याण्ड राज्य शिक्षा विभाग ⁹
--------------------------------	---	---	--	---

¹ अभिभावकलाई निम्न कारणले उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्नबाट रोकेको अवस्थामा समयसीमा अभिभावकलाई लागू हुँदैन: (1) उचित प्रक्रिया उजुरीको आधार सृजना गर्ने समस्या समाधान गरेको भनी सार्वजनिक संस्थाले गरेको विशेष गलत प्रतिनिधित्व; वा (2) सार्वजनिक संस्थाद्वारा IDEA को भाग 300 अन्तर्गत अभिभावकलाई उपलब्ध गरिनुपर्ने सूचना लुकाउने कार्य (34 C.F.R. §300.511(f)).

² यस्ता अपवादहरूमा निम्न कुराहरू समावेश हुन्छ: सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकले विशेष शिक्षा सेवाको व्यवस्थालाई अनुमति दिन इन्कार गरेको कुरालाई छोप्न उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न वा मध्यस्थताको प्रयोग गर्न पाउने छैन (34 C.F.R. §300.300(b)(3)); सार्वजनिक संस्थाले अभिभावकले अभिभावकीय रूपले स्थानन गरिएको निजी विद्यालयको विद्यार्थी वा घरैमा बसी पढ्ने बच्चाको प्रारम्भिक मूल्याङ्कन वा पुनर्मूल्याङ्कनलाई अनुमति दिन इन्कार गरेको कुरालाई छोप्न उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्न वा मध्यस्थताको प्रयोग गर्न पाउने छैन; (34 C.F.R. §300.300(c)(4)(i)); अभिभावकीय रूपले स्थानन गरिएको निजी विद्यालयको विद्यार्थीको अभिभावकहरूको उचित प्रक्रिया उजुरी दायर गर्ने अधिकार सार्वजनिक संस्थाको बच्चाको आवश्यकता पूरा गर्ने असक्षमतामा सीमित हुन्छ (34 C.F.R. §300.140); सार्वजनिक संस्थाको अति योग्य शिक्षक प्रदान गर्ने असक्षमता उचित प्रक्रियाको अधिनमा रहने मुद्दा होइन तर राज्य उजुरी राज्य शिक्षा एजेन्सी (SEA) मा दायर गर्न सकिन्छ (34 C.F.R. §300.156(e)).

³ यदि उचित प्रक्रिया उजुरी अनुशासन पद्धति अनुसार उचित प्रक्रिया सुनवाईका लागि दायर गरिएको हो भने वा उक्त बच्चा अहिले भर्ना भएको छैन र विद्यालय जाँदै छैन भने समाधान अवधि 15 पात्रो दिनको (7 दिन भित्र बैठक गरिनुपर्ने व्यवस्था सहित) हुन्छ । यदि उक्त मुद्दा दुबै पक्षहरू सन्तुष्ट हुने गरी समाधान भएको छैन भने सुनवाई अनिवार्य रूपले सुनवाई अनुरोध गरिएको 20 विद्यालय दिन भित्र गरिनुपर्छ तथा निर्णय अनिवार्य रूपले सुनवाई भएको 10 दिन भित्र जारी गरिनुपर्छ (34 C.F.R. §300.532(c) and COMAR 13A.05.01.15) ।

⁴ कुनै सुनवाई अधिकृत /ALJ ले कुनै एक पक्षको अनुरोधमा समयको विशेष विस्तार गर्न सक्नेछन् । (34 C.F.R. §300.516(c)).

⁵ नियमावलीहरूले समाधानहरूको लागि 30-दिने समाधान अवधिमा समायोजन गर्ने अनुमति प्रदान गर्छन् । उचित प्रक्रिया सुनवाईको 45 दिने समयसीमा निम्न मध्ये कुनै घटना भएको एक दिन पछाडि शुरु हुन्छ: (1) दुबै पक्षहरूले समाधान बैठक नगर्न लिखित रूपमा राजी भएमा; (2) मध्यस्थता वा समाधान बैठक शुरु भएपछि तर 30-दिने अवधिको अन्त्य अगाडि पक्षहरूले कुनै प्रकारको सहमति सम्भव छैन भनी लिखित रूपमा राजी भएमा; (3) 30-दिने समाधान अवधिमा सम्पत्त भएपछि दुबै पक्षहरू मध्यस्थतालाई जारी राख्न राजी भएमा तर पछि अभिभावक वा सार्वजनिक संस्था मध्यस्थता प्रक्रियाबाट बाहिरिएमा । (34 C.F.R. §300.510 (c)).

⁶ अभिभावक समाधान बैठकमा सहभागी हुन असक्षम हुनुले समाधान प्रक्रिया तथा उचित प्रक्रिया सुनवाईको समयसीमालाई बैठक हुन्जेल सम्मका लागि ढिला गर्छ । (34 C.F.R. §300.510(b)(3)).

⁷ सार्वजनिक संस्था अभिभावकको उचित प्रक्रिया उजुरी प्राप्त गरेको 15 दिन भित्र समाधान बैठक गर्न असक्षम भएमा वा समाधान बैठकमा सहभागी हुन असक्षम भएमा, अभिभावक उचित प्रक्रिया सुनवाई समयसीमा शुरु गर्न ALJ को हस्तक्षेपको माग गर्न सक्छन् (34 C.F.R. §300.510(b)(5))।

⁸ कुनै विशेष उजुरी वा अभिभावक (वा व्यक्ति वा संगठन, यदि राज्य पद्धति अनुरूप व्यक्ति वा संगठनलाई विवाद समाधानको मध्यस्थता वा अन्य वैकल्पिक माध्यम उपलब्ध भएमा) को सन्दर्भमा असाधारण परिस्थितिहरू भएमा तथा सार्वजनिक संस्था मध्यस्थतामा सहभागी हुने वा राज्यमा कुनै विवाद समाधानको वैकल्पिक माध्यमहरू उपलब्ध छ भने सो माध्यमहरूमा सहभागी हुने समयसीमा विस्तार गर्न राजी भएमा राज्य उजुरी समाधान गर्ने समयसीमा वढाउन सकिन्छ (34 C.F.R. §300.152(b)(1)).

⁹ MSDE उजुरी पद्धतिहरूले सार्वजनिक संस्थाको स्वविवेकमा उजुरीको समाधान गर्ने प्रस्ताव गर्ने सहित सार्वजनिक संस्थालाई कुनै उजुरीको प्रतिक्रिया दिने अवसर प्रदान गर्छ; र उजुरी दायर गर्ने अभिभावक र सार्वजनिक संस्थालाई ऐच्छिक रूपमा मध्यस्थतामा भाग लिने अवसर प्रदान गर्छ (34 C.F.R. §300.152(a)(3)) । केही मुद्दाहरूमा उजुरीकर्ता तथा सार्वजनिक संस्था MSDE मुद्दा समाधान गर्न नलगाइकुनै विवादको समाधान गर्न सक्षम हुन सक्छन् ।

Maryland State Department of Education
Division of Special Education/Early Intervention Services
200 West Baltimore Street
Baltimore, Maryland 21201
410-767-0249 (phone)
410-333-1571 (fax)
<http://www.marylandpublicschools.org>